

Johannes Feldthusen, Høve
Frihed under alle forhold
Frihed for alle – også for ”de andre”

ved

Frode Engbæk

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Johannes Feldthusens barndom og ungdom	7
Anne Nielsens barndom og ungdom	7
Johannes Feldthusen og Anne Nielsens familie	7
Johannes Feldthusens politiske virke	9
Høve-Flakkebjerg Sogneråd	9
Rigsdagen	9
Amtsrådet	10
Frit at tænke, tro og tale	11
Forsamlingshuset på Høve Mark	11
Høve Valgmenighed og Frimenighed	11
Andre tillidserhverv	11
Sorø Amtstidende	11
Slagelse Andelssvineslagteri	11
Flakkebjerg Institut	11
Den sjællandske Bondestands Sparekasse	12
Afslutningen	14
Guldbryllup	14
Johannes Feldthusens død	14
Den sjællandske Bondestands Sparekasse	15
Oprettelse	15
Faldet	15
Genrejsningen	16
Avisomtaler i Sorø Amtstidende	18
Den 17. maj 1881: Vælgermøde	18
Den 20. maj 1881: Valgene her på egnen.	18
Den 25. maj 1881, onsdag morgen: Folketingsvalgene	19
Den 25. maj 1881, onsdag aften: Folketingsvalget i Skelskør	19
Den 19. juli 1881: Vælgermødet i Boslunde	22
Den 20. juli 1881: Vælgermødet i Skelskør	23
Den 27. juli 1881, onsdag morgen: Folketingsvalgene	24
Den 27. juli 1881, onsdag aften: Valghandlingen i Skelskør	25
Den 28. november 1881: Den sjællandske Bondestands Sparekasses 25 års jubilæum	26
Den 8. januar 1896: Høve-Flakkebjerg Sogns budget og skatteudskrivning	27
Den 14. januar 1906: Søndagslæsning om Johannes Feldthusen	27
Den 12. oktober 1908: Bondestandens Sparekasse. Tillidsmandsmøde i dag	28
Den 13. oktober 1908: Tillidsmandsmødet i Bondestandens Sparekasse	29
Den 17. september 1909: Generalforsamling i Bondestandens Sparekasse	31
Den 19. marts 1911: Søndagslæsning om Ane og Johannes Feldthusen	32
Den 8. juni 1915: Generalforsamling i Bondestandens Sparekasse	34
Den 9. juni 1915: Afskedsfesten for Feldthusen	36
Den 12. - 13. januar 1916: 80 års fødselsdag	37
Den 21. februar 1917: Nekrolog over Johannes Feldthusen	38
Den 27. februar 1917: Feldthusens jordefærd	40
Den 12. maj 1920: Anne Feldthusens død	42
Efterskrift	42

Forord

Kimen til denne livshistorie blev grundlagt af Herluf Feldthusen, som var Johannes Feldthusens søn. Han samlede avisomtaler og andre kilder om familien. Denne samling kaldes "Familiebog".

Johannes Feldthusens sønnesøn, Johannes Feldthusen, Mogenstrup, tog initiativ til at historien om de nærmeste slægtninge af Feldthusen familien blev skrevet. Dette arbejde blev overladt til historiker Rasmus Nielsen på Næstvedegnens Lokalhistoriske Arkiv i 1996, og den herværende beretning bygger også på dette arbejde. Historiker Rasmus Nielsen har sat personoplysningerne ind i de rette historiske sammenhænge, og han har derved bidraget væsentligt til gøre beretningen mere værdifuld. Rasmus Nielsens bog hedder "Johannes Feldthusen, Mogenstrup, og hans slægt".

Jeg har valgt at redigere lidt i den kronologiske fortælling, og til gengæld er mange kilder citeret i deres helhed til sidst. De valgte avisomtaler er blot et udpluk af alt, hvad der er skrevet om og af Johannes Feldthusen, men de giver et tidsbillede. Dette giver mange gentagelser, da kilderne indeholder de samme beretninger, men så bliver der ikke udeladt noget.

Titlen på denne fortælling om Johannes Feldthusen, Høve, er essensen af hans tale ved Den sjællandske Bondestands Sparekasses 25-års jubilæum, som citeret i Fridlev Skrubbeltrangs bog.

Johannes Feldthusens barndom og ungdom

Johannes Feldthusen blev født den 13. januar 1836, og han voksede op på Staus Møllegård med sine to ældre søskende, Ane og Claus Henrik.

Man kan forestille sig, at den syv-årige Johannes har deltaget i gennemgravningen af Staus Høj til den nye hollandske vindmølle, og at fundet af guldringen og de andre oldsager har sat hans fantasi i sving. Katastrofen i december 1843, hvor den endnu ikke færdigbyggede mølle nedbrændte ved et lynnedslag, må ligeledes have gjort et stort indtryk på den syv-årige dreng.

Johannes fik indtil sin konfirmation almindelig undervisning i en sogneskole. Det var efter den tids forhold en ret dygtig lærer, og læreren gav ham nogen privat undervisning udenfor skoletiden.

Moderen, Maren Petronelle Clausdatter Møller, døde i 1848, og faderen giftede sig igen i 1850 med Kirsten Mogensdatter. De tre søskende havde nok alle forladt Møllegården, inden deres tre halvsøskende blev født og voksede op på Staus Mølle. Efter sin konfirmation var han to år hjemme hos faderen på Staus Mølle. I 1851 blev den da 15-årige Johannes fæstet som karl hos proprietær Langkilde på Langkildegård i Lunde Sogn syd for Kværndrup. Johannes var karl på Langkildegård i to somre indtil 1854. I vinteren 1852 - 1853 blev Johannes Feldthusen elev på Christen Kolds netop startede højskole på Ryslinge Mark. Her samlede Christen Kold ca. 15 karle i vinterhalvåret for, gennem det levende ord, at bringe dem kundskaber. Med Christen Kolds lille skole på Ryslinge Mark blev grundstenen til den danske folkehøjskole lagt. Johannes Feldthusen var meget grebet af Christen Kolds tanker og formidling, og i den følgende vinter, 1853 - 1854, var han igen elev i 5 måneder hos Kold, men nu i Kolds nye skole i Dalby ved Kerteminde. Opholdet hos og samværet med Christen Kold har uden al tvivl været af stor betydning for den unge Johannes Feldthusen og det må uden tvivl være i påvirkningen fra denne periode, at man skal finde meget af forklaringen på Johannes Feldthusens senere virke i Høve, ikke mindst som medstifter af Høve Frikirke.

Efter et par år som tjenestekarl på Langkildegård og som højskoleelev hos Kold blev den kun 18-årige Johannes i 1854 bestyrer på sin morbroders gård, Oure Præstegård. I 1861 blev Johannes Feldthusen forpagter af sin morbroders gård.

Anne Nielsens barndom og ungdom

Anne Nielsen blev født i Oure på Østfyn. Anne Nielsen blev født den 15. april 1842, og hun var den ældste af 3 børn af Niels Hansen fra "Langesminde". Niels Hansen var blandt andet i 1869 initiativtager og stifter af Landbosparekassen for Fyn. Desuden var han sognerådsformand og amtsrådspolitiker.

Johannes Feldthusen og Anne Nielsens familie

Johannes Feldthusen blev gift med den 19-årige Anne Nielsen den 22. marts 1861. De to unge mennesker havde haft rig lejlighed til at lære hinanden at kende: Han som bestyrer på morbroderens gård i Oure, og hun som gårdmandsdatter fra Oure Mark.

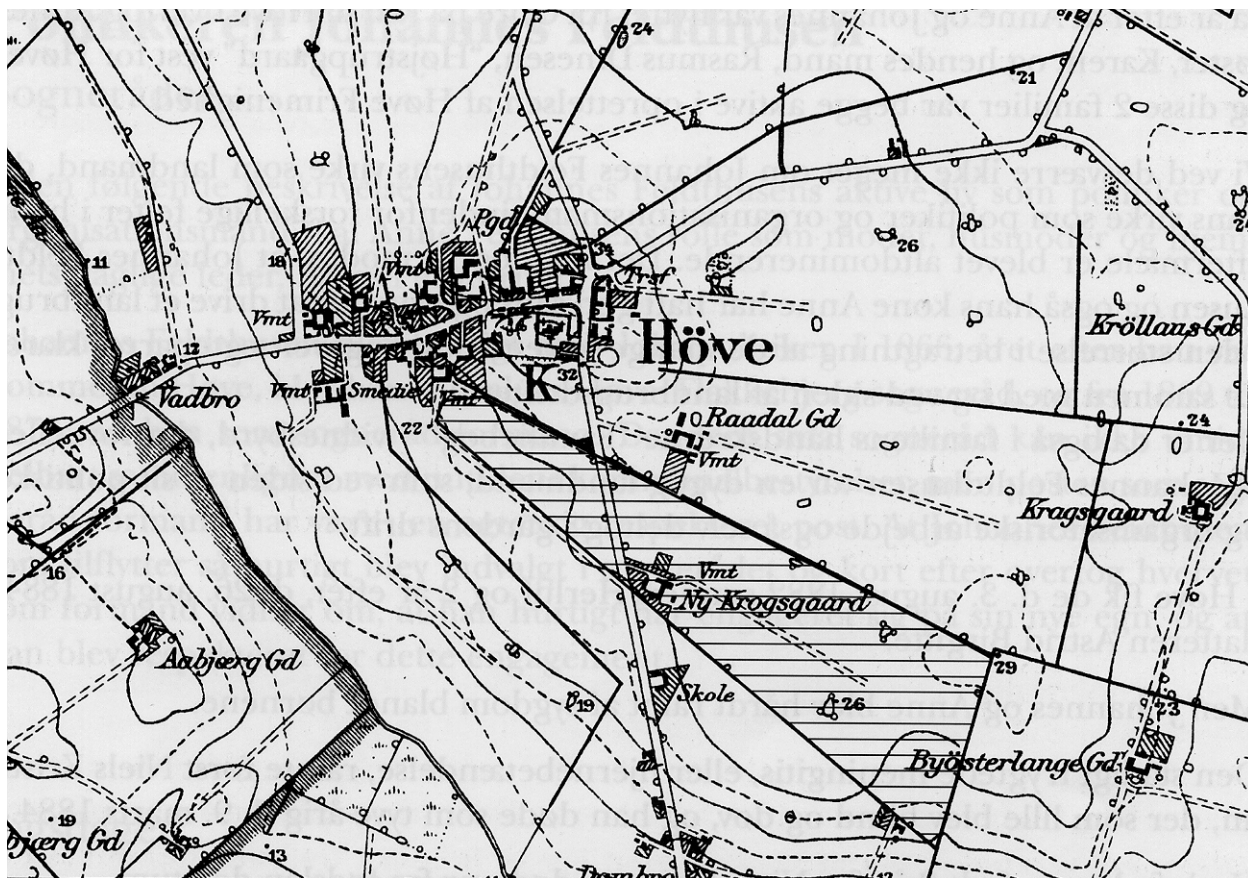
Johannes og Anne Feldthusen boede de følgende 4 år i forpagterboligen til gården i Oure. Den 29. december 1861 fik de deres første barn, datteren Maren Kirstine Feldthusen. Knap 3 år efter, den 10. juli 1864, fik de sønnen Niels Kristian Feldthusen.

Godt nok var Johannes Feldthusen allerede i en ung alder blevet bestyrer af en gård og forpagter af samme gård få år efter, men det må have været Johannes Feldthusens drøm at blive herre i eget hus. At blive selvejer på fødeegnen på Tåsinge var en umulighed, da al jord hørte til stamhuset Tåsinge, så hvis Johannes Feldthusen ville være selvejer, måtte han finde en gård et andet sted end på Tåsinge.

I foråret 1865 købte Anne og Johannes Feldthusen en gammel gård, matr. nr. 7, på cirka 70 tønder land i Høve nord for Skælskør på Vestsjælland. Hvorfor de valgte at købe gård så langt fra begges hjemegne kan skyldes ønsket om at erhverve en gård med noget af Danmarks frugtbareste jord i.

Den 1. august 1865 overtog Anne og Johannes Feldthusen gården midt i Høve by, den nuværende adresse er Bygaden 5B, og de flyttede dertil med deres to børn, Maren Kirstine og Niels Kristian.

Den firlængede gård i Høve lå midt i byen med udlængerne ud til byens gade, hvorfra en port førte ind på gårdspladsen. Møddingen lå øst for gården ud til gaden. Gårdens marker strakte sig i en trekant sydøst for byen. Der var i alt cirka 70 tønder land til gården. Gården var en gammel gård, og der har sikkert været nok at gå i gang med for de to tilflyttere.

Det skraverede område angiver jorden, som oprindeligt hørte til gården, da Anne Nielsen og Johannes Feldthusen købte den i 1865.

Stuehuset har uden tvivl været den ældste eller dårligste bygning, for i 1887 blev denne revet ned og et nyt stuehus opført umiddelbart syd for det gamle. Stuehuset blev opført i gule mursten med høj kælder mod syd. Dette, nu over 100 år gamle, stuehus ligger fortsat på sin plads med "J. Feldthusen, 1887" på den østvendte gavl.

Kort efter at Anne og Johannes havde købt gård i Høve, fik de følgeskab af Annes søster Karen Nielsen. Om et besøg hos Anne og Johannes Feldthusen har Karen Nielsen skrevet følgende: I foråret 1865 var søster Anne og hendes mand flyttet fra Oure til Høve. Jeg besøgte dem i marts 1867, og den 17. marts 1867 ankom Rasmus Dinesen, som var friskolelærer i nabobyen Flakkebjerg, op for at tale med Feldthusen om ny bolig til skolen, som da var i Christian Madsens storstue. Samtalen trak ud, og det blev bestemt, at Rasmus Dinesen skulle vente natten over for at gå tilbage, når det var lyst næste morgen. Da tiden kom, og vi skulle til ro, bad søster mig lyse gæsten op og så tage varmbækkenet ud af sengen. Men vi glemte alt om os for at tale om vore tanker og følelser og blev enige om at følges gennem livet. Rasmus Dinesen rejste så til Fyn for at tale med mine forældre, men moder ville slet ikke forstå ham, og fader skrev efter mig. Så tager jeg med, sagde Feldthusen, og hans besøg og nogen tids venten blødgjorde dog moders sind, så Rasmus Dinesen kunne modtages med stille glæde i mit hjem. Men Rasmus Dinesen følte nu, at han måtte til landbruget, når han stiftede hjem. Der blev set på flere ejendomme, men valget faldt så på Højstrupgården på Høve Mark, der blev købt den 27. november 1867 til overtagelse den 1. april 1868. Det fremgår klart af Karen Dinesens beskrivelse, at det var afgørende for hendes og Rasmus ægteskab, at Johannes Feldthusen gjorde sin indflydelse gældende. Anne og Johannes Feldthusen hjalp ligeledes Karen og Rasmus Dinesen med at få foden under eget bord på gården nær ved Feldthusens gård. Rasmus Dinesen var friskolelærer af profession, så Anne og Johannes

Feldthusen har nok været behjælpelig med at få sat Rasmus Dinesen i gang som landmand på Højstrupgård. De to søstre og deres mænd boede derefter næsten som naboer og havde ikke mindst en fælles interesse, nemlig opbygningen af Høve Valgmenighedskirke.

Vi ved desværre ikke meget om Johannes Feldthusens virke som landmand, da hans virke som politiker og organisationsmand indenfor forskellige felter i hans eftermæle er blevet altdominerende. Det må dog formodes, at Johannes Feldthusen og også hans kone Anne har haft god sans og evne for at drive et landbrug i den størrelse i betragtning af de mange gøremål og opgaver ægteparret klarede sammen med og ved siden af landbrugsdriften.

Der er da også i familiens håndskrevne "Familiebog" vidnesbyrd, der fortæller at Johannes Feldthusen var en dygtig landmand, som ved siden af sit politiske og organisatoriske arbejde også selv deltog i gårdens drift.

I Høve fik de den 3. august 1882 sønnen Herluf og 2 år efter, den 26. august 1884, datteren Astrid Birgitte.

Men Johannes og Anne blev hårdt ramt af sygdom blandt børnene. Den stadigt frygtede meningitis, eller hjernebetændelse, ramte først deres næstældste barn, Niels Kristian, der som lille blev blind og døv, og han døde den 9. marts 1884 som tyve-årig. Herluf, der var født 2 år før Niels Kristians død, var fra fødslen døvstum. Det yngste barn, Astrid Birgitte, blev kun knap et år, og hun døde den 30. maj 1885.

Anne Feldthusen må som ansvarlig for driften i mandens fravær have haft store problemer at kæmpe med, men som moder må problemerne med sygdomsramte og handicappede børn have været kolossale. Hendes evne til at løfte byrderne må afspejle hendes store indre styrke.

Anne Feldthusen levede på en tid, hvor kvinder ikke bestred offentlige hverv, og hvor kvinder primært blev identificeret gennem deres mænd. Det var således også Johannes Feldthusen, der blev kendt som politiker, organisator og ikke mindst som genrejseren af Bondestandens Sparekasse.

Johannes Feldthusens politiske virke

Høve-Flakkebjerg Sogneråd

I den følgende beskrivelse af Johannes Feldthusens aktive liv som politiker og organisationsmand skal Anne Feldthusens rolle som moder, husmoder og hjemmets daglige leder, haves i erindring. Johannes Feldthusen blev hurtigt aktiv lokalpolitiker. I 1866, året efter han var kommet til Høve, blev han indvalgt i Høve-Flakkebjerg Sogneråd, og fra 1869 til 1878 sad han som sognerådsformand. Datidens små sogneråd kan ikke umiddelbart sammenlignes med nutidens kommunalbestyrelser, men posten som sognerådsformand har været en agtet og respekteret post. At Johannes Feldthusen som tilflytter så hurtigt blev indvalgt i sognerådet og kort efter overtog hvervet som dets formand vidner om, at han hurtigt har engageret sig på sin nye egn, og at han blev respekteret for dette engagement.

Rigsdagen

Om sit politiske virke har han selv i en artikel i "Tiden" sagt: "Min politiske interesse blev først rigtig vakt i 1866, da den reviderede Grundlov blev vedtaget. Det var harmen over, at så mange gode mænd svigtede Folkets frihedssag, ja harmen over, at den privilligerede valgret på ny var sat til højboards. Følgen deraf, som det har vist sig, har ført mange år og trange kår efter sig, men også øget kraften hos dem, som længtes efter Folkets frigørelse." Johannes Feldthusen var venstremand, og han gik hurtigt ind i det organisatoriske arbejde med at styrke Venstre i kampen mod Højre. Feldthusen var i første række organisationsmand, men ved Folketingsvalget den 25. april 1876 blev Feldthusen opstillet i Skælskør mod valgkredsens mangeårige rigsdagsmand, højremanden lensgreve Holstein-Holsteinborg. Johannes Feldthusen vandt dette valg, og han viste dermed, at Venstre, eller bondestanden, kunne vinde over Højre. Ved de følgende valg kæmpede Feldthusen og Holstein om valgkredsens plads i Rigsdagen. Ved valgene i 1879 og den 24. maj 1881 vandt Holstein-Holsteinborg, men ved valget i juli 1881 og igen i 1884 vandt Feldthusen pladsen.

Denne periode var enestående i dansk historie, idet Estrup, som leder af en Højreregering, i 1877 sendte Rigsdagen hjem og derefter de følgende år frem til 1894 gennemtrumfede en række provisoriske finanslove.

Kampen mod og samarbejdet med Holstein-Holsteinborg beskrev han således: Derimod havde jeg en vis benovelse ved at møde som taler overfor Landets forhenværende konseilspræsident (statsminister), grev Holstein. Jeg var ret uvant i den forretning, og jeg har ikke haft særlige gaver i den henseende, derimod har det ligget stærkere for mig at organisere, få noget ud af det. For resten kom vi godt ud af det, greven og jeg. Han var en intelligent mand. Vi lod personlighederne ligge og behandlede kun sagen. Vi kørte sammen til de fleste af møderne."

I 1887 genvandt Højre kredsens plads i Rigsdagen, og Johannes Feldthusen trak sig derefter som kandidat i Skælskør-kredsen. I perioden 1890 - 92 repræsenterede han Venstre, valgt i Fakse-kredsen, i Rigsdagen. Siden blev han ikke valgt, og han trak sig kort efter definitivt som kandidat til Rigsdagen.

I disse år gennemgik partiet Venstre en meget turbulent periode med stadige opsplitninger i nye grupper / partier. Venstre kæmpede om indflydelse overfor det dominerende Højre og overfor Estrups regime, men samtidig udkæmpedes svære kampe internt i Venstre. I 1877 opfordrede Venstres mere radikale fløj under ledelse af Viggo Hørup til ikke at betale skat som en protest og kamp mod Estrup provisoriske finanslov. Den mere moderate del af Venstre med Frede Bojsen i spidsen stemte i sidste ende sammen med Højreregeringen og fik dermed vedtaget en finanslov. Viggo Hørup og hans radikale fløj brød ud af Venstre og bekæmpede heftigt deres gamle partifæller. I disse interne opgør var Feldthusen tilhænger af forskellige grupperinger. For Johannes Feldthusen har det afgørende nok været at nå politiske resultater gennem forhandlinger med dele af Højre.

I en artikel i Sorø Amtstidende d. 11. marts 1911 beskrives Johannes Feldthusens indsats i Rigsdagen blandt andet således: Sin betydeligste rigsdagsgerning udøvede han utvivlsomt i sin sidste rigsdagsperiode. Da var han med at indlede og organisere den forhandlingspolitik under Bojsens og Rasmus Clausens førerskab, som et par år senere førte til det storpolitiske forlig, der efter 9 års provisorisme atter bragte den forfatningsmæssige ret til at blive gældende i Landet. Det var en hård omgang! Mange kunne ikke og andre ville ikke se retfærdigt i denne sag. De mest hårrejsende beskyldninger og de værste skældsord var god mønt overfor gamle Venstremænd. Feldthusen fik sin rundelige del af denne hårde konfekt. Nys samlingsmærke i sin kreds, som den, der havde arbejdet mere end alle andre for at gavne Venstre, blev han nu forkættet, forhånet og udskreget som "overløber", "ny-estrupper" og alt andet. Dels af hyrede smædeskrivere, men dels også af vildledte gode mænd. Det kunne gøre ondt, men han klagede aldrig og veg ikke et skridt fra sin overbevisning. Tiden har også for længst givet ham fuld oprejsning.

Johannes Feldthusen udtrykte det selv på følgende måde i "Tiden": 'Jeg meldte mig ind i Det forenede Venstre, dets levetid blev ikke lang. Så måtte man tage standpunkter, som man kunne bedst til de skiftende venstrepartier: Min rigsdagsvirksomhed faldt så godt som udelukkende i provisorietiden. Venstres stilling her i kredsen var vanskelig, også på grund af venstreførernes uenighed. Vi kæmpede med skiftende held nogle gange, greven og jeg. Der var jo tit og ofte under provisorierne opløsningsvalg. Det var ikke under bløde kår, at min rigsdagsvirksomhed faldt. Var det ikke min politiske interesse, som drev værket, var jeg løben fra det for længe siden."

Amtsrådet

Johannes Feldthusen startede sin karriere som amtsrådspolitiker for Venstre i Sorø Amtsråd den 6. april 1880 og sad i Amtsrådet i 30 år til maj 1910. Også i Amtsrådet var han en forhandlingens mand, der arbejdede for resultater. Samtidig var han kompromisløs i sin holdning til Estrups provisorier, hvilket kostede ham og andre venstrefolk i Amtsrådet et fængselsophold: I 1886 nægtede venstremedlemmerne af Sorø Amtsråd at pålægge Bringstrup-Sigersted Sogneråd at forkynde et provisorisk cirkulære. Denne lydighedsnægtelse kostede venstremedlemmerne bøder, som de valgte at afsone i fængsel. Johannes Feldthusen sad derfor i 1886 14 dage i Ting- og Arresthuset i Rude ved Skælskør. Det fortælles i familien, at Johannes Feldthusen dog kun tilbragte natterne i den lokale arrest, da han fik lov til at deltage i gårdens arbejde om dagen.

Som medlem af Sorø Amtsråd fungerede Johannes Feldthusen i perioden 1887 - 1910 som landvæsenskommissær, det vil sige som meddommer i særlige landborettslige forhold. Ligeledes var han i en periode som amtsrådspolitiker medlem af Overskatterådet i Sorø Amt.

Frit at tænke, tro og tale

Johannes og Anne Feldthusen levede i en for bondestanden stærk brydningstid. I sidste halvdel af 1800-årene voksede bøndernes økonomiske, politiske og kulturelle selvforståelse, og bondestanden kæmpede i denne periode for at omsætte dens voksende økonomiske styrke til det politiske, kulturelle og åndelige plan. Økonomiske, politiske og kulturelle foreninger blomstrede op i en mangfoldighed, der ikke var set tidligere og heller ikke set senere.

Forsamlingshuset på Høve Mark

Både Johannes og Anne Feldthusen engagerede sig stærkt i det lokale politiske, kulturelle og åndelige liv. På mange områder er det Johannes Feldthusens navn, der bliver nævnt, men det må ikke glemmes, at Anne Feldthusen også havde en stor berøringsflade til lokalsamfundet, og at hun har været en forudsætning for at Johannes Feldthusen så aktivt kunne engagere sig lokalt, amtspolitisk og nationalt. I Høve opstod omkring 1870 - 1871 tanken om at bygge et forsamlingshus, og Feldthusen var en af initiativtagerne. Forsamlingshuset blev i sommeren 1874 bygget ved landevejen mellem Dalmoose og Eggeslevmagle, og det blev taget i brug i løbet af efteråret 1874. Forsamlingshuset blev i de følgende politiske brydningsår meget flittigt brugt til kulturelle, åndelige og politiske møder.

Høve Valgmenighed og Frimenighed

Samtidig blev der i Høve Sognekirke afholdt gudstjenester med udefra kommende præster, ligesom der blev afholdt altergang, også for kirkegængere udenogs fra.

En ny præst i Høve forbød udenogs prædikanter og kirkegængere, hvorfor kredsen omkring forsamlingshuset i 1878 besluttede at opføre en frikirke i tilknytning til forsamlingshuset, som også rummede en friskole. I arbejdet omkring oprettelsen af forsamlingshus, friskole og frikirke i Høve var Johannes og Anne Feldthusen meget aktive, og Johannes sad i flere år som medlem af menighedsrådet, heraf nogle som formand.

Andre tillidserhverv

Sorø Amtstidende

Sorø Amtstidende var den dominerende venstreavis på egnen. Feldthusen sad han i bestyrelsen for det aktieselskab, som udgav avis, gennem flere år. Feldthusens jubilæer, fødselsdage og dødsfald er fyldig omtalt i Sorø Amtstidende.

Slagelse Andelssvineslagteri

Andelsbevægelsen med dens mange forgreninger deltog Feldthusen også i, og han sad i flere år i bestyrelsen for Slagelse Andelssvineslagteri.

Flakkebjerg Institut

Flakkebjerg Institut, eller Flakkebjerg Opdragelsesanstalt, var Johannes Feldthusen med i bestyrelsen for i sine senere år, og han var formand for den stedlige del af Flakkebjerg Institut til sin død i 1917. En elev fra Flakkebjerg Institut påsatte i 1905 en brand på Feldthusens gård i Høve. Udlængerne til gården nedbrændte.

I en nekrolog over Johannes Feldthusen udtrykte Ludvig Beck, forstander på Flakkebjerg Institut, blandt andet: "I Flakkebjerg Instituttets onde Tider -1905 - blev hans gård lagt i aske ved en forvildet elevs forseelse. Feldthusens lyst til at genrejse Flakkebjerg Instituttet af dets ruin og nederlag blev hans svar derpå. "Om jeg nu kunne få lov til, inden jeg går bort, også at få den sag ordnet, så ville det være godt, " sagde han for et par år siden til mig".

Jubilæumsbogen "Flakkebjerg Ungdomshjem 1836 – 1936" giver en god beskrivelse af Instituttets udvikling. Forstander Ludvig Becks arbejde er beskrevet på 19 sider. Instituttets bestyrelse, heriblandt Johannes Feldthusen, er ikke nævnt.

Den sjællandske Bondestands Sparekasse

Fra 1908 blev Johannes Feldthusens navn tæt knyttet til Den sjællandske Bondestands Sparekasse. Den sjællandske Bondestands Sparekasse blev oprettet i 1856. Bondestandens egen sparekasse var et af udtrykkene for dels bondestandens voksende velstand og dels for standens ønske om frihed og selvstændighed.

Som formand for Sparekassen valgtes fra stiftelsen overretsprocurator C. C. Alberti, København, som ledede sparekassen gennem 34 år til sin død i 1890. Som afløser for C. C. Alberti valgtes sønnen, den senere justitsminister, P. A. Alberti. Sparekassen gennemgik i sin første godt 50 år en rivende udvikling, men i 1908 indtraf en katastrofe for Den sjællandske Bondestands Sparekasse. Den 8. september 1908 afsløredes det, at formanden, justitsminister indtil den 24. juli samme år, A. Alberti, havde bedraget Sparekassen for 15 millioner kroner. Et, med datidens målestok, astronomisk beløb, som Alberti gennem spekulationer og uigennemskuelige transaktioner gennem årene havde bedraget sparekassen for. For sparekassen, og ikke mindst for de mange bønder, der var garanter for sparekassen, var det en katastrofe af dimensioner. Dertil kom, at det ideologisk var et stort nederlag for den sjællandske bondestand. Johannes Feldthusen havde været garant for Den sjællandske Bondestands Sparekasse gennem mange år, og han havde blandt andet deltaget i sparekassens 25 års jubilæum i 1881. For Feldthusen, som på alle områder kæmpede for bondestanden, blev det en æressag at få genrejst bondestandens egen sparekasse.

Kort efter bedrageriets afsløring vedtog et stort antal tillidsmænd at agitere for at indsamle ny garantikapital til sparekassen. "Ingen enkeltmand havde større andel i den energiske agitation end Johannes Feldthusen, møllersønnen fra Tåsinge, der som ung havde besøgt Kolds højskole tre vintre i rad, og som i 30-års alderen var blevet gårdejer i Høve. Her var han meget snart blevet medlem af sognerådet og politisk aktiv, i perioder rigsdagsmand i Skælskør-kredsen og nu som 72-årig i nødens stund en af Sparekassens solideste støtte; ukuet af dens bitre modgang. Sammen med det øvrige udvalg havde Feldthusen med stor energi taget et agitationsarbejde op rundt om i sognene og på møder også i købstæderne".

"På sine ældre dage, da han endog havde passeret grænsen for "støvets år", som de 70 år kaldes i tidligere tider; kastede han sig med lov og kraft ind i arbejdet for genrejsningen af Bondestandes Sparekasse, og ikke mindst her kendtes det, at Feldthusen var den sjællandske bondestand en god mand. Til dette genrejsningsarbejde ydede Feldthusen et bidrag, som sjællandske bønder ikke mindst vil vide ham tak for", citeret fra en nekrolog i Næstved Tidende den 22. februar 1917.

Den 12. oktober 1908, kort efter bedrageriets afsløring, samledes ca. 700 tillidsfolk fra sparekassen for at diskutere sparekassens fremtid. På mødet valgtes et 6-mands udvalg, som skulle støtte bestyrelsen og iværksætte og organisere agitationsarbejdet for sparekassens genrejsning. Til dette udvalg valgtes Johannes Feldthusen, og han blev den ledende kraft.

Den 27. maj 1909 holdt Sparekassen en ekstraordinær generalforsamling – den første generalforsamling efter bedrageriet. På generalforsamlingen holdt Johannes Feldthusen en kraftig tale, hvori han manede til enighed og beslutsomhed. Nu gjaldt det om at vedstå tegningen af garantikapital og dermed vise, at det var alvor med genrejsningen af Bondestandens Sparekasse. Stærkt bifald hilste hans ord, da han udtalte: "Vi kan endnu hele det, der er slået i stykker; men det sker kun ved sammenhold, ikke ved mistænkeliggørelse"

På denne generalforsamling valgtes et 9-mands tilsynsråd som afløser for den gamle bestyrelsen, og som formand for dette tilsynsråd valgtes Johannes Feldthusen. Tre personer fra dette tilsynsråd, heraf Johannes Feldthusen, konstitueredes som midlertidige direktører for Bondestandens Sparekasse. På den første ordinære generalforsamling efter nyordningen, den 17. september 1909, aflagde Feldthusen beretning og udtalte blandt andet: 'Jeg vil håbe, at når historiens dom engang skal skrives, det da må lyde, at den sjællandske befolkning viste særlig vilje til at afvaske den skændselsplet, der var bleven sat på os. Jeg vil håbe, at Sparekassen må vokse sig stærk ved fortjent tillid, således at historiens dom vil komme til at lyde: De rejste Sparekassen på ny, og de afvaskede pletten ".

Midt i den hektiske tid op til generalforsamlingen havde sønnen Herluf 27 års fødselsdag, og i den anledning skrev Johannes Feldthusen følgende brev til sønnen hjemme på gården i Høve:

"København den 2. august 1909

Kære Herluf!

Skønt jeg så nylig er rejst hjemmefra, vil jeg dog gerne sende et lille brev ud til Dig i morgen til din fødselsdag. Det er jo med glæde, at vi mindes din fødselsdag, kære søn. Du har jo indtil den hver dag beredt os megen glæde. Det er med tak til Gud Fader i Himmerig, som har givet os en så god, kærlig, trofast og dygtig søn, at vi mindes din fødselsdag. Vi har meget i den henseende at sige tak for.

Du kan også tro, kære Herluf, at jeg er såre glad for at have dig hjemme i denne tid, ellers kunne jeg ikke have påtaget mig den gerning at være herinde i Sparekassen, hvis jeg ikke vidste, at Du var hjemme og passede sagerne ligeså godt, som om jeg selv var der. Derfor er jeg så tryk og salig herinde, når der er to så dygtige bestyrere som Dig og Moder til udvendig og indvendig Gerning, så kan det ikke blive bedre.

Jeg har nu i dag været nede i ministeriet og tale med Klaus Berntsen. Han har lovet at komme her på kontoret på onsdag og forhandle med tilsynsrådet om pladsen som første direktør; så nu håber jeg, at vi skal få den sag endelig afgjort på onsdag. Det er jeg meget glad for, da det har pint mig noget, at vi ikke tidligere har kunnet få den sag bragt i orden. Det ligger i et kaos med, hvem de skal have til at danne det nye ministerium. Klaus Berntsen vidste ikke spor af rede på endnu, hvem der kan tale om at blive deres afløser; så det har megen før set så speget ud med politikken, som det gør for tiden.

Hils dem ude på marken, nu får I ikke noget brev fra mig før sidst i ugen.

Hilsen til folkene og til vor kære søn med tak for hvad Du har været for os i den tid, og med de allerbedste ønsker for din fremtid, og bede Vorherre om, at han vil holde sin beskærmende og velsignende hånd over dig. Også din kære moder være så meget venlig hilset.

Eders hengivne fader

Johannes Feldthusen "

Af brevet til sønnen Herluf fremgår det, at Johannes Feldthusen i august 1909 var stærkt optaget af såvel ansættelsen af en førstedirektør for Sparekassen som af dannelsen af et nyt ministerium. Disse to forhold hang stærkt sammen, idet sparekassens tilsynsråd i begyndelsen af august 1909 enstemmigt opfordrede indenrigsminister Klaus Berntsen til at blive førstedirektør i Bondestandens Sparekasse. Dette indvilgede Klaus Berntsen i under forudsætning af, at han kunne træde af som indenrigsminister. Den 16. august indtrådte han dog som indenrigsminister i det nye ministerium under Holstein Ledreborg. I de næste 6 år sad Johannes Feldthusen som formand for tilsynsrådet. I denne periode var dansk landbrug inde i en stærk økonomisk udvikling, som var grundlaget for at Bondestandens Sparekasse hurtigt blev konsolideret efter katastrofen i 1908 og hurtigt voksede sig større end før 1908. I 1915 valgte Johannes Feldthusen selv at gå af som formand for Sparekassen. Han var da 79 år gammel.

I anledningen af hans fratreden blev der den 8. juni 1915 holdt en afskedsfest, hvor blandt andet følgende vers blev fremsagt eller afsunget:

1. Vi vort blik vil vende ned mod Høve
til den "unge" med det hvide hår
Han for "kassen" kæmped' som en løve,
den gang tiden bragte onde kår
2. "Vil du være fri, du danske bonde,
må du tage egen sag i hånd.
Andres penge tit er af det onde,
dermed løses ikke tidens bånd "
3. Sådan sagde Feldthusen fra Høve.
Og fra Sjællands bønder lød i kor:
"Vi vil sammen med Dig dysten prøve,
thi vi mærket; Du på sagen tror"
4. Nu vi ved, hvad tro og håb betyde:
"Kassen " blomstret; fri og frank den står
Takkesangen derfor nu skal lyde,
Tak til manden med de hvide hår!
5. Nu han under sig lidt ro og hvile,
vi af hjertet under ham det med
han, som kan mod aftenstunden smile,
ejer evnen til et liv i fred.
6. Gode ønsker skal ham stadigt følge
fra vor kreds. Vi fylkes ven ved ven.
Et hurra skal gennem rummet bølge,
Længe leve "unge" Feldthusen!

På det tidspunkt var Feldthusens mål med at engagere sig dybt i Sparekassens genrejsning også til fulde opfyldt: Bondestandens egen, selvstyrede sparekasse levede videre og bondestandens selvværd og ære var reddet.

Afslutningen

Guldbryllup

Johannes Feldthusen blev udnævnt til Dannebrogsmænd i 1900. Dannebrogsmændenes hædertejn kunne tildeles "enhver, der ved klog og redelig stræben for brødres vel og ved ædel dåd i en engageret kreds har gavnnet Fædrelandet."

Den 20. marts 1911, hvor Anne og Johannes Feldthusen fejrede guldbryllup, blev han udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Johannes Feldthusen var også godt klar over, at uden sin kone Anne, kunne han ikke have haft de mange offentlige hverv.

Ved deres guldbryllup den 22. marts 1911 udtrykte Johannes Feldthusen det blandt andet således:

"Venner, først må det være mig tilladt at holde tale for min hustru, for det vil jeg betro jer alle, at har vi end haft megen modgang og svig tilsammen, ikke mindst med vor ældste søn, der et år gammel fik hjernebetændelse, og da han så blev rask og skulle slå sine øjne op, var han blind. Han levede, til han blev 20 år og var os til grumme stor velsignelse, men ingen aner, hvad min kone gik igennem i disse år. Tit var hun ene hjemme mange dage ad gangen, og også senere kom der kamp og modgang. Men jeg siger hende tak for trofast støtte under det alt sammen.

Og når jeg færdedes så meget derude, var fristelsen for mig til at blive en forfinet bondemand, men hun skal have tak for jævnheden i hjemmet, den hjalp mig til at overvinde fristelsen derudefra.

Hvem råder her i dette Hus? Der har vel været grund til trætte, men vi har aldrig fundet rede derpå, da vi hver især hævdede, at den anden rådede"

Anne Feldthusen fødte 4 børn, og som det fremgår af Johannes's tale til sin kone i anledning af guldbrylluppet, blev børnene godt nok en stor lykke for Anne og Johannes, men børnene kom også uforstyldt til at volde stor sorg.

Johannes Feldthusens død

Johannes Feldthusen døde, 81 år gammel, den 21. februar 1917 på sin gård i Høve. Han blev begravet den 27. februar ved Frimenighedens Kirke, som han selv havde været med til at rejse på Høve Mark. Under og efter begravelsen talte flere personer, som repræsenterede nogle af de mange virkefelter, som Feldthusen gennem årene havde arbejdet indenfor.

Pastor Dael fra Høve Frimenighed forestod selve begravelsen. Derudover talte pastor Lærke fra Høve Sognekirke og forstander Bech fra Flakkebjerg Institut i kirken, inden bestyrelsen for Bondestandens Sparekasse bar kisten til graven lige inden for kirkegårdslågen.

Efter begravelsen talte blandt andre direktør Olesen fra Slagelse Andelssvineslagteri, redaktør Jensen fra Sorø Amtstidende, folketingsmand Rasmus Andersen samt andre folketingsmedlemmer, som han gennem årene havde arbejdet sammen med.

Den sjællandske Bondestands Sparekasse

Dette afsnit er uddrag af Fridlev Skrubbeltrang's bog: "Den sjællandske bondestands Sparekasse 1856 – 1958. Uddragene er valgt for at belyse Johannes Feldthusens indsats.

Oprettelse

Den sjællandske Bondestands Sparekasse blev grundlagt i slutningen af 1856. Overretsprokurator Carl Christian Alberti blev valgt til formand for bestyrelsen. Denne post havde han i 33 ½ år. Han havde allerede tidligt stillet sig i bondevennernes række: Fra 1849 til 1890 var han rigsdagsmand for Sorø-kredsen, og med iver og dygtighed havde han virket for fæsteafløsningens fremme. I 1852 havde han sammen med andre arbejdet for oprettelsen af Hindholm Folkehøjskole. I 1855 var C. C. Alberti valgt ind i bestyrelsen for Bondevennernes Selskab, og han blev dets formand i 1858. Da sparekassen blev stiftet, havde han vundet de sjællandske bønders næsten ubegrænsede tillid, idet han gennem flere år stedse havde stået som deres djærve og ihærdige talsmand, deres kloge rådgiver og deres sikre og forretningsdygtige vejleder i vanskelige forhold. Desuden var han i 50 år københavnsk sagfører (advokat). C. C. Albert's søn, Peter Adler Alberti, blev valgt ind i bestyrelsen i 1875, og han blev straks næstformand for bestyrelsen, og den plads beholdt han indtil 1884, idet han ikke blev genvalgt.

Johannes Feldthusen blev tillidsmand for Sparekassen, og han deltog i Sparekassens 25-års jubilæum den 26. november 1881. Af Feldthusens tale er refereret: "Frihed under alle Forhold! Frihed for alle – også for "de andre".

I efteråret 1887 blev C. C. Alberti alvorligt syg. Bestyrelsen enedes om at opfordre formanden til at få sin søn, nu højesteretssagfører P. A. Alberti, "adjungeret" (tilknyttet) på den valgte formands ansvar. På en ekstraordinær generalforsamling den 26. november 1887 blev P. A. Alberti optaget som tillidsmand og valgt til suppleant for formanden. Suppleanten skulle overtage Sparekassens ledelse, og næstformanden skulle kun træde til, når såvel formand som suppleant havde forfald.

C. C. Alberti døde den 18. maj 1890, og på generalforsamlingen den 24. maj 1890 blev P. A. Alberti valgt til formand. Vel var P. A. Alberti personlig en kolos på lerfodder, men han stod på den grundmurrede sokkel af tillid, som hans fader gennem et langt livs indsats havde rejst.

I begyndelsen af 1900-tallet blev P. A. Alberti mistænkt for ufin forretningsmoral og uheldigt, personligt præget embedsstyre, som kun de færreste havde mulighed for at bedømme.

Faldet

Den 24. juli 1908 henstillede Sorø Amtstidende til Sparekassens bestyrelse og revisorer at tage angrebene op til fuld belysning. "Et pengeinstitut af Den sjællandske Bondestands Sparekasses størrelse og vigtighed må ikke i længden kunne gøres til genstand for angreb som dem, der her er tale om, uden at der enten på den ene eller anden måde svares - og det på en sådan måde, at det ikke kan misforstås - af de mænd, som sidder inde med ansvaret for kassen". Bladet tilføjede, at de fleste tillidsmænd sikkert delte denne anskuelse, for så vidt de var bekendt med angrebene.

Samme dag gik Alberti af som justitsminister (officielt af helbredshensyn), og store dele af pressen fejrede - på 7-årsdagen for systemskiftet! - hans fald som politiker. I Politiken skrev Edvard Brandes, at han var fældet af den offentlige moral. "Han anerkendte kun magtens ret, og han trådte alt det ned for fode, som ikke passede ham, af ideer, principper og politiske sømmelighedsbegreber".

I begyndelsen af september så Alberti afslutningen nærme sig. Ove Rode genoptog angrebene i Politiken og lod nu ane, at sagen havde en yderst alvorlig karakter. I formiddagens ministermøde den 8. september 1908 misbilligede finansminister Niels Neergaard, at Alberti ikke sørgede for at indbetale afdrag på det store lån af Statskassen. Samme dags middag tog Alberti sit tøj og forlod Sparekassens bygning, "en halv times tid...", sagde han. Han syntes nedstemt. Albertis vej gik til domhuset på Nytorv. Herfra fik kasserer Foss kort efter Albertis personlige meddelelse om, at Sparekassen straks skulle lukke.

Endnu samme dag vidste man ude over Sjælland, at formanden for Den sjællandske Bondestands Sparekasse havde meldt sig til politidirektøren i København og erkendt sig skyldig i bedrageri, underslæb og falsk. Det drejede sig om mange millioner kroner. Sparekassen havde standset sine betalinger, og revisorerne var ført bag lyset i videste omfang.

Slaget havde ramt.

Det fremgik af den langvarige undersøgelse, der fulgte, at Alberti - som den spillernatur han var - lige siden 1894 havde udnyttet sin stilling til ulovlige transaktioner. Hans uheldige spekulationer blandt andet i sydafrikanske guldmineaktier kom sjællandske landbrugere dyrt at stå.

Sparekassens underskud var 14,3 millioner kroner pr. 31. marts 1908, og det voksede til 15,1 millioner kroner pr. 11. december 1908, hvilket var omtrent halvdelen af Sparekassens kapital.

Genrejsningen

Bestyrelsen havde indkaldt kontordagsbestyrerne til et møde den 14. september 1908, hvor der blev gjort rede for tilstanden efter katastrofen. Der var enighed om, at Sparekassen burde bevares og fortsætte sin virksomhed, men alle var klar over de meget store vanskeligheder. Sammen med bestyrelsen skulle et 10-mands udvalg nu arbejde videre med sagen.

Den 18. september 1908 skrev Johannes Feldthusen i Sorø Amtstidende en artikel, hvor han mindedes, "hvad gamle Alberti har været, gjort og ofret for gennem Sparekassen at rejse den sjællandske bondestand til selvstændighed", en gerning, som nu "hans uværdige og troløse søn" har benyttet sin livsgerning til at få ødelagt. "Det kan vel være, at vi både økonomisk og politisk trænger til at ydmyges, og den ydmygelse kan det ikke hjælpe, at vi vil ryste af os. Beskæmmende for os er det jo, at vi i så mange år har haft ham som en af vore ypperste mænd, ikke alene siddende i kongens råd, men vist ham en så ubegrænset tillid til at råde med vore pengesager her på Sjælland, og at den tillid har været så blind, at han uantastet i de mange år har kunnet fortsætte med sine bedragerier. Det må vi bøde hårdt for økonomisk her på Sjælland og politisk over det hele land; men af skade bliver vi kloge, men sjældent rige, siger ordsproget." Johannes Feldthusens dybt alvorlige og manende artikel tog imidlertid fortrøstningsfuldt sigte på en genrejsning af Sparekassen.

Den 12. oktober 1908 var Sparekassens ca. 700 tillidsmænd samlet for første gang efter katastrofen til et 3 ½ times langt møde. I sin indledende tale erkendte Ole Hansen, at han under indtryk af den store ulykke havde nærret tvivl om en genrejsning, men hurtigt var kommet til klarhed over, at Sparekassens undergang ville være det største nederlag, sjællandske bønder endnu havde lidt. Derfor måtte den rejse på ny. Det ville kræve et stort arbejde og betydelige ofre, og staten måtte yde støtte, som tidligere til de havarede banker. En garantikapital på 2 millioner kroner ville være et godt grundlag. Da ministrene kom til stede, blev de modtaget med stærkt bifald. Konseilspræsident Niels Neergaard gav i sin udtalelse på mødet ingen konkrete tilsagn, men han lovede, at regeringen ikke skulle spare på arbejdet og anstrengelserne i denne sag. Han advarede mod alt for store forventninger. Repræsentanter for andre landsdele var jo ikke direkte interesserede. Man måtte have klarhed over stillingen og vide, hvilke muligheder der var for en ny garanti og en fornuftig administration. Det hidtidige forhold mellem indlåns- og udlånsrenten kunne ikke bevares, den sidste måtte sættes op. Under forhandlingen betonedede Johannes Feldthusen nødvendigheden af, at man på dette møde besluttede sig til at genrejse Sparekassen. Forsamlingen vedtog at nedsætte et 6 mands udvalg, der kunne være til hjælp for bestyrelsen ved de forestående forhandlinger om Sparekassens genrejsning. Valgt blev for Sorø Amt Johannes Feldthusen, for Roskilde Amt landstingsmand N. Hansen, Gundsøllille, for Holbæk Amt sagfører H. J. Borre, Nykøbing, for Præstø Amt folketingsmand R. Nielsen, Brøderup, for Frederiksborg Amt amtsrådsmedlem Chr. Jacobsen, Vejleby, samt endelig for Københavns Amt gårdejer Jeppe Hansen, Sengeløse. Hvert udvalgsmedlem søgte nu gennem pressen, på møder og ved personlige kontakter at vinde god tilslutning til tanken om genrejsning af Bondestandens Sparekasse. Bestyrelsen henvendte sig til de gamle tillidsmænd og opfordrede dem til at tegne nye garantier. Pressen ydede virksom støtte.

Ingen enkeltmand havde større andel i den energiske agitation end Johannes Feldthusen, der som ung havde besøgt Kolds højskole tre vintre i rad, og som i 30-årsalderen var blevet gårdejer i Høve. Her var han meget snart blevet medlem af sognerådet og politisk aktiv, i perioder rigsdagsmand i Skælskørkredsen og nu som 72-årig i nødens stund en af Sparekassens solideste støtter, ukuet af dens bitre modgang. Sammen med det øvrige udvalg havde Feldthusen med stor energi taget et agitationsarbejde op rundt om i sognene og på møder også i købstæderne. Ringsted og omegn tegnede, trods hans svage forventninger, 131.000 kroner garantikapital. Allerede den 9. november 1908 var der i Sorø Amt tegnet garantikapital på 1,75 millioner kr., et særlig smukt egns resultat.

Loven af den 8. maj 1909 om ordningen af Den sjællandske Bondestands Sparekasse krævede, at tillidsmændene på en med 14 dages varsel sammenkaldt generalforsamling godkendte nyordningen med den lovforeskrevne majoritet. Desuden var det en betingelse, at der blev tilvejebragt en garantifond på mindst 2 millioner kroner, idet dog ingen kunne garantere for mere end 1 % af fonden. Hver garant skulle indbetale 5 % af det beløb, vedkommende havde tegnet, og de indbetalte beløb forrentedes med 4 % pr. år. Den ekstraordinære generalforsamling blev afholdt i Grundtvigs Hus den 27. maj 1909. Det blev et bevæget møde, hvor overretssagfører V. M. Amdrup som ordstyrer søgte at holde en vis uro nede. På bestyrelsens og det nedsatte 6 mands udvalgs vegne gav Ole Hansen meddelelse om forhandlingerne mellem bestyrelse, udvalg og regering. Loven af 8. maj blev tiltrådt af mere end 2/3 af forsamlingen, og kun 1 stemte imod.

På generalforsamlingen holdt Johannes Feldthusen en kraftig tale, hvori han manede til enighed og beslutsomhed. Nu gjaldt det om at vedstå tegningen af garantikapital og dermed vise, at det var alvor med genrejsningen af Bondestandens Sparekasse. Stærkt bifald hilste hans ord, da han udtalte: "Vi kan endnu hele det, der er slået i stykker. men det sker kun ved sammenhold, ikke ved mistænkeliggørelse. Kort efter mødet appellerede Johannes Feldthusen gennem pressen til garanternes offervilje: De måtte nu forny deres tegning, og indbetalingen af 5 % burde ikke virke afskrækkende, da forrentningen var 4 % per år. Det var i øvrigt de gamle tillidsmænd, der havde arbejdet mest energisk for tegningen af de garantibeløb, der kunne sikre Sparekassens genåbning. Resultatet blev også i anden omgang snarest over forventning. En nøjagtig opgørelse viste den 28. juni 1909 et samlet beløb på 4.000.081 kroner og garanternes tal var 6.804.

Bestyrelsen og udvalget forberedte en ny generalforsamling den 28. juni 1909, hvortil 331 valgte repræsentanter samt kontordagsbestyrerne var indbudt. Da antallet af tillidsmænd nu blev cirka 7.000, havde man måttet opgive den gamle ordning, hvorefter de alle havde møderet. Vedtægterne skulle endeligt vedtages på en generalforsamling, hvor også direktørvalg skulle finde sted, revisorer vælges med videre. Den gamle bestyrelse afløstes nu af et tilsynsråd, hvortil for Københavns Amt valgtes gårdejer Mads Pedersen, Lille Vejlegård, og for Roskilde Amt landbrugslærer Otto Christensen, Tune; for Frederiksborg Amt amtsrådsmedlem, gårdejer Chr. Jacobsen, Vejleby; for Holbæk Amt gårdejer Lars Andersen, Kundby, og gårdejer Hans Hansen, Herslev; for Sorø Amt Johannes Feldthusen, Høve, og gårdejer H. P. Nielsen, Bringstrup, og for Præstø Amt folketingsmand, gårdejer Rasmus Nielsen, Brøderup, og gårdejer Hans Chr. Pedersen, Renge, Store Heddinge.

På et konstituerende møde den 29. juni 1909 valgte tilsynsrådet Feldthusen til formand, R. Nielsen blev næstformand, M. Pedersen og Otto Christensen sekretærer. De fire dannede tilsammen et forretningsudvalg. Enstemmigt opfordredes overretssagfører Amdrup til at fungere som juridisk direktør og bankdirektør Hassing Jørgensen til at overtage ledelsen af kontorvirksomhederne og af forberedelserne til Sparekassens genåbning. For at de løbende forretninger kunne blive besørget, konstitueredes den 5. juli 1909 Feldthusen, R. Nielsen og M. Pedersen som midlertidige direktører. Genåbningsdagen blev fastsat til den 7. august 1909. (Dette var cirka 1 år efter katastrofen.)

På generalforsamlingen den 17. september 1909, hvor repræsentanterne var mødt talstærkt op, aflagde Johannes Feldthusen beretning om genrejsningen af Bondestandens Sparekasse. Han takkede tillidsmændene og alle, der havde medvirket. En særlig varm tak rettede han til Hassing Jørgensen for den overordentlige dygtighed, hvormed han havde "sat sagen i scene". I Johannes Feldthusens tale var der afsnit af en stærkt personlig karakter. Bevæget udtalte han de ord, der nu i sig selv synes historiske: "Jeg vil håbe, at når historiens dom engang skal skrives, det da må det lyde, at den sjællandske befolkning viste ærlig vilje til at afvaske den skændselsplet, der var bleven sat på os. Jeg vil håbe, at Sparekassen må vokse sig stærk ved fortjent tillid, således at historiens dom vil komme til at lyde: De rejste Sparekassen på ny, og de afvaskede pletten".

Avisomtaler i Sorø Amtstidende

Den 17. maj 1881: Vælgermøde

Grev Holstens vælgermøde i Boslunde i går overværedes af noget mere end 100 personer. Ordstyrer var borgmester Friis. Efter at grev Holstein på sædvanlig måde havde omtalt hærlovens revision, den militære straffelov, opløsningsbrevet og så videre, udtalte han sig på følgende måde om lønningstillægget. Der er mange embedsmænd i København med lønninger til hen ved 3.000 kroner, som ofte ikke kan få varm mad uden 2 gange om ugen; dette kan ikke bedømmes efter forholdet på landet, thi her ville mange sige: Havde jeg 2.500 kroner årlig, kunne jeg leve meget godt.

Feldthusen: Greven udtalte, at man gik til den yderlighed i at nægte det nødvendige med hensyn til embedsmændenes lønningstillæg, at disse end ikke kunne få varm mad uden 2 gange om ugen, men jeg spørger: Kan nogen med rette påstå, at en mand med 2.500 kroner ikke kan få varm middagsmand hver dag? Det tror jeg ikke. Godsejerne og embedsmændene modsatte sig alle lovforslag, sigtende til at hjælpe småfolk. Dette har været tilfælde i langt højere grad end modsat med hensyn til embedsmændene. Grundtanken er dog grundlovsforandringen fra 1866, og nu vil de samme herrer fra Højre ikke lade den almindelige valgret have nogen væsentlig betydning.

Grev Holstein: Ministeriet har ikke spurgt vælgerne, men det har sagt: Vi vil ikke have det Folketing. I skal sende os et andet! (Stærk latter). Valgrettens betydninger ikke den, at man kan forlange et andet ministerium. Man kan ikke vælge med den tro, at ministeriet går af. Nej, det har siddet i 2 gange og kan sidde 3 og 4 med. Ministeriet handler hurtigt og kraftigt og slår i virkeligheden til, når det vil slå.

Feldthusen: Min modkandidat siger: Ministeriet Estrup spørger ikke vælgerne. Det er et stærkt stykke, thi vælgernes svar har ingen betydning (Hør!), og dog står greven og jeg her og bejler til vælgernes gunst den 24. maj, men det vil være uden mindste udbytte for vælgerne, når der, som sagt, ikke skal tages hensyn til svaret (Hør!).

Som svar på forespørgsel fra friskolelærer Sørensen, Skelskør, om hvad betydning hans og de øvrige vælgeres stemmer da ville have den 24. maj, når ministeriet ikke tog hensyn til vælgerne, anførte grev Holstein, at Folketinget havde sin store betydning deri, at dette ting havde finansloven først til behandling, og dertil havde man den almindelige valgret. Dog måtte det hævdes, at begge ting var fuldstændig ligeberettiget, og det ene ting kunne ikke med større ret end det andet forlange regeringens fjernelse. Efter at Feldthusen under stærk tilslutning atter havde hævdet den almindelige valgrets betydning, og heri var blevet modsagt af grev Holstein, hævdedes mødet, som i det hele havde været meget livligt.

Den 20. maj 1881: Valgene her på egnen.

Vi vil i dag give en kort oversigt over valgudsigterne i de kredse, hvor "Sorø Amtstidende" har sin gang. Det er jo sidste nummer, som vi kan nå at få udcirkuleret før afgørelsens dag.

Skelskør kredsens er som tidligere i stærkt røre. Grev Holstein trækker sig ikke tilbage til privatlivet, endnu mindre rejser han til udlandet, som der fortaltes i vinter. Han vil prøve, om hans venner, dels ved egne stemmer, dels ved opfordringer og hvad der videre følger med, er stærke nok til endnu en gang at holde Venstre stangen. Demokratiet vil på sin side også gøre sit yderste, og har i hr. Feldthusen fundet den rette mand, jævn og sindig, fast og udholdende som han er af karakter, bosiddende i kredsens, kendt som en dygtig mand i det offentlige og private liv, et fremragende amtsrådsmedlem, er han den, der bedre end nogen anden kan rykke greven på livet. Og han har trofast bistand i de mange politiske udviklede mænd, som er spredte over hele kredsens. Modstanderne ville sikkert søge at opbyde alt imod ham. Men om de kunne samle alt denne gang turde være et spørgsmål. Jævne, praktiske folk i Skelskør-egnen er måske blevet betænkelige ved de 10 – 11 kroner pr tønne hartkorn i 10 – 11 år, som Højres sagkyndige har bebudet som en ekstraskat, hvis grevens ønske om at få København befæstet går i opfyldelse. Og grevens stokkonservative anskuelse på andre punktet, vil som så meget andet næppe bidrage til at drive begejstringen op. Udfaldet er tvivlsomt, men det frejdige håb, hvormed Venstre tager fat, varsler godt.

Den 25. maj 1881, onsdag morgen: Folketingsvalgene

Vi meddeler her valgenes udfald, så vidt vi have modtaget underretning om dem, væsentlig ved telegrammer fra Ritzaus Bureau. Et H efter navnet betegner højremænd, B: Bergsk, M: Moderat; U: Venstremænd af forskellige afskygninger, som stå udenfor de to store Ventrepartier. En stjerne efter navnet betegner, at den pågældende var medlem af det opløste folketing.

Sorø Amt.

1. kreds (Ringsted): Gårdejer P. Andersen, Jydstrup (B) ved kåring
2. kreds (Sorø): Overretsprokurator Alberti * (U) med 937 Ja og 328 stemte Nej.
3. kreds (Slagelse): Realskolebestyrer Fr. Dahl * (H) med 1335 stemmer mod gårdejer Niels Larsen, Ørslev (U) med 1167 stemmer.
4. kreds (Skelskør): Grev Holstein-Holsteinsborg * (H) med 1006 stemmer mod gårdejer Johannes Feldthusen, Høve, med 940 stemmer.
5. kreds (Fuglebjerg): Gårdmand Hans Hansen (U) ved kåring.

Den 25. maj 1881, onsdag aften: Folketingsvalget i Skelskør

Til formand for valgbestyrelsen valgtes pastor Schjørring, Ørslev. Forhandlingerne overværedes af cirka 3.000 mennesker. Valghandlingen åbnedes af formanden ved at oplæse det kongelige åbne brev af den 7. maj dette år, hvorefter han udbragte et leve for Kongen, der besvaredes med 9 kraftige hurraer. Derefter meddelte formanden, at der havde meldt sig 2 kandidater: Gårdejer Feldthusen og grev Holstein-Holsteinborg, hvorefter oplæstes stillernes navne, 44 for Feldthusen og 61 for Grev Holstein.

Derefter gaves ordet til smed Johannes Vedel, Høve. Han anbefalede Feldthusen, der nu i en lang år-række havde boet i kredsen, og som ved sin færd, både i det private og i det offentlige liv, er vælgerne bekendt som en hæderlig og dygtig mand, der nyder almindelig agtelse og anerkendelse blandt sine medborgere. Derefter udtalte han sig om situationen: Ministeriet Estrup ønsker et nyt Folketing, fordi det gamle manglede enten evne eller vilje til at fremme lovgivningsarbejdet. Jeg tror, at der er en stor del af vælgerne omkring i Danmark, der også gerne ønsker et nyt og bedre Folketing, og jeg tror, at der er en stor del af vælgerne her i Sorø Amts 4. valgkreds, der gerne vil gøre deres til, at den 101. del af folketinget, som vi har ret til at besætte, må blive ny (Bravo). Vi have hørt af vores hidtidige repræsentant i Folketinget, lensgreve Holstein, at han har sagt ved et vælgermøde, at Folketinget selv er skyld i, at tyngdepunktet for vort forfatningsmæssige liv nu ikke længere er i Folketinget, men nu ligger i Landstinget. Det er derfor på tide, at vi ser at oprette vor forseelse og gøre vor fejl god igen; men da grev Holstein nu i mange år, lige siden grundlovsforandringen i 1866, på en kort afbrydelse nær, har været vor folketingsmand, så ligger det nær at antage, at han også bærer sin del af skylden for den vanmagt, Folketinget er kommet i. Skal vi her i Sorø Amts 4. valgkreds oprette det forsømte og hjælpe til, at Folketinget kan vinde sin tabte indflydelse tilbage, så ser jeg ikke rettere, end at vi bliver nødt til at vælge en ny mand (Hør!). Der er en af vore nulevende digtere (Jens Christian Hostrup, 1818 - 1892), som har sunget til den danske bondestand: "Frem, bondemand, frem!"

Ja, frem, thi målet du ikke har nået,
Med sulet på bord.
Fra frihedens ret og til stormands dåd
Så går vejen i nord.
Ja, frem til hjælp i den trange tid,
Med skatten, du har i gem
Med folkets slumrende kraft og vid
Frem bondemand, frem!

Lad os prøve at komme et lille skridt fremad på den vej, som fører "fra fri mands ret til stormands dåd". Vi kan lære noget af ministeriet Estrup, og man skal aldrig foragte at tage lærdom af sine modstandere.

Grev Holstein sagde forgangen dag ved vælgermødet i Tjæreby: "Ministeriet Estrup spilder ikke tiden med lange taler, men det handler". Lad os begynde at gøre ministeriet dette efter. Skal vi komme fremad i vor frihedsudvikling, så må vi lære ikke at spilde tiden med lang, unyttig tale, men så må vi handle. Lad os begynde dermed i dag, og lad handlingen være således, at når udfaldet af valget skal forkyndes

her fra stedet, at det da må komme til at lyde: ”Til folketingsmand for Sorø Amts 4. kreds er valgt gård-ejer Feldthusen”. Det ske (Stormende hurraråb).

Feldthusen: Det er nu tredje gang, ministeriet Estrup ønsker vælgernes dom. Svaret har stedse været: Vi vil ikke følge ministeriet Estrup. Da det første gang spurgte, var det om Københavns befæstning, og det fik da fra vælgerne et ubetinget nej i de 75 Venstre-mænd, som da sendtes til tinge. Anden gang, om St. Croix-spørgsmålet, fik ministeriet ligeledes et ubetinget nej. Det første punkt, som striden mellem ministeriet og Folketinget nu drejer sig om, er tillægget til embedsmændenes lønninger fra 2.500 kroner til 4.400 kroner. Regeringen nægtede at modtage tillægget, når det ikke gik op til 4.400 kroner. Hvorledes ville det se ud, om man inde i kommunerne vil nægte folk med 200 til 300 kroner årlig indtægt understøttelse, dersom man ikke med det samme kunne understøtte folk med 2.500 kroner i indtægt? Der er vel næppe 5 % af hele landets befolkning, som har 2.500 kroner i årlig indtægt. Angående split-telsen i Venstre, som regeringen påberåber sig, idet den siger, at Venstre ikke vil fremme lønningslovene, da er sagen, at lønningslovene ganske vist har været forelagt, men Venstre fordrede da en udsigt over, hvordan lønningerne har været før, hvilket først blev meddelt 6 måneder efter opfordringen til ministeriet. Kan man så med rette beskyldte Venstre for, at det ikke har villet arbejde på loven? (Hør!) Med hensyn til universitetet har det været almindeligt at bevilge 50.000 kroner årlig, hvilket jeg ikke kan indse der er nogen grund til at forøge, da universitetet ejer så store kapitaler. At bevare de særlige fonds kan der ikke være noget, som taler for. Minister Fischer beklippede de store præsteembeder for at hjælpe de små, men den nuværende kultusminister vil også have tillæg til de middelstore embeder. Det sidste store spørgsmål er om udgifterne til vort hærvesen, hvortil Venstre har villet bevilge 1.900.000 kroner, som er ligeså meget som nogen sinde før, men regeringen vil ikke lade sig nøje med ringere end 500.000 eller 600.000 kroner mere. Der har også været strid om et skib som Helgoland eller et torpedo-skib som Tordenskjold, der ville koste 2 eller 3 millioner kroner mindre end Helgoland. Grev Holstein har rigtignok sagt, at Københavns befæstning ikke vil komme til at ligge for foreløbigt, men kultusminister Scavenius har udtalt bestemt, at den vil komme til at foreligge. Jeg er en bestemt modstander af Københavns befæstning, og må i denne henseende anse det for meget urigtigt at befæste København, da selv de sagkyndige siger, at den ikke kan holdes. Det er derfor temmelig strengt sagt: Giv os først jeres penge, og dernæst jeres sønner, og lad det øvrige land ligge åbent (Stærke hør og bravo). Venstre har i flere år arbejdet for en indkomstskat, men i dette stykke har ministeriet Estrup været stædigt; det har ikke på noget punkt villet arbejde for, at skattebyrden kom til at ramme den virkelige skatteevne. Vil vælgerne godkende et ministerium, som ikke vil gøre noget med hensyn til disse punkter (Nej! Hør!). Angående striden, om enten Folketinget eller Landstinget har den overvejende indflydelse, skal jeg bemærke, at det var første gang, at det var første gang under ministeriet Holstein, at det blev praksis, at ministeriet blev siddende, trods det, at det fik et flertal imod sig, og det har i denne henseende gået gradvis fremad siden. I 1866 sagde grev Holstein, at det kun havde lidt at betyde med den lille omskrivning af grundloven, da Folketinget altid ville beholde den overvejende indflydelse. Senere udtalte han, at begge ting var ligeberettiget, og nu hedder det, at Landstinget har den overvejende indflydelse. Det er en reaktion, som har rejst sig og stadig er gået fremad (Hør! Bravo!). Viskes den almindelige valgret ud, da har reaktionen vundet (Hør! Hør!). Lægger man dertil det tryk på de små vælgere, da er dette et skammeligt misbrug af myndigheden, som må misbilliges af alle, både til højre og venstre. (Hør! Hør!) Jeg vil ønske, at Folketinget vil kassere ethvert valg, hvorved der er øvet valgtryk. (Hør! Bravo! Hurra!) Jeg for mit vedkommende ønsker ikke at få en eneste stemme, som ikke er givet af fri vilje og efter bedste overbevisning (Hør! Bravo og stormende hurraer.)

Derefter talte grev Holsteins stiller, lærer Kristensen i Høve, men hans tale er ikke refereret her.

Grev Holstein fik derefter ordet: Først må jeg bede min modkandidat, at han ikke vil tage mine udtalelser som personligt angreb. Min modkandidat spurgte, om jeg kunne bevise, at finansloven ikke var lige så god som tidligere års finanslove? Nej! Men tingen er, at ministeriet og Landstinget ikke har været har været fornøjet med de tidligere finanslove, men kun har taget dem med håb om at få en bedre. Landstinget er den ene halvdel af Rigsdagen, men når man siger, at Landstinget ikke er lige med Folketinget, da er dette en fejltagelse, thi der står ikke et ord i Grundloven om, at Folketinget har større ret end Landstinget (En stemme: Jo, jo). Vil den, som siger jo, sige mig, hvor det står? Folketingets store betydning er, at det har finansloven først til behandling, og den almindelige valgret. Regeringen har ikke tænkt på, at indskrænke den almindelige valgret (Stemmer: Jo, jo), men Folketingets forret har de alde-

les ingen ret til at fordre. Tingene er aldeles ligeberettiget (Nej, nej!). Forfatningsstriden fra 1866 viser, at en del af Venstre selv kunne være med til Grundlovsforandringen. Selv J. A. Hansen og Berg havde været med til forandringen, men der var ikke tale om, at berøve nogen den almindelige valgret; man begik i denne henseende ingen uret mod de almindelige vælgere.

Derefter berørte kandidaten kortelig spørgsmålet om St. Croix. Med hensyn til embedsmændene, da er det noget nyt, at Folketinget nu vil nedsætte lønningstillægget fra 4.400 kroner til 2.500 kroner. Tidligere gik man med hertil. Fra Højre har man altid været villig til at give de små forøget tillæg. Den pengesum, som det drejer sig om, er i alt cirka 220.000 kroner. Der er flere af Venstre, som indrømmer, at det er for lille et tillæg til embedsmændene. Nu er der mange, som går fra embedsvejen til privat virksomhed, og mange private mænd lønner deres tjenere bedre end staten. Hvad der drejer sig om med hensyn til universitetsmidlerne, er kun 85.000 kroner. Når det ikke får dem, må det opspise sine midler, og på den måde blive nødt til at opsig sine penge, som står i landejendomme, hvad jeg ikke tror, at nogen her kan være glad ved. Jeg tror ligeledes ikke, at nogen vil have, at universitetet, når det har opspist sine midler, da skal ophæve sin virksomhed. Stiftsmidlerne er kun et stridsspørgsmål. Hvad præsteembederne angår, da er der kun tale om at lægge til de små. Når der atter bliver spørgsmål om nye skatter, da bliver det kapitalen, man vil søge at ramme ved en indkomstskat. Det holsteinske ministerium holdt på en indkomstskat, og den daværende finansminister gik den gang af, fordi Folketinget ikke ville gå ind på indkomstskatten.

Hvad der af en sagkyndig skal være sagt om en 10 til 11 kroner per tønne land hartkorn i 10 år, da har regering og Landstinget aldrig tænkt på sligt, og jeg vil aldrig give den sag min stemme. Angående befæstningen har Folketingets formand Krabbe udtalt, at vi burde have befæstning. Finansloven viser, at den samlede virkelige udgift til hærvesenet er i alt 16,4 millioner kroner, altså bliver resultatet godt en 1/3-del af den samlede indtægt eller cirka 34 – 35 %, som er den virkelige udgift til hær og flåde. Min modkandidat tror, at hans 44 % er rigtig, fordi Berg har sagt det. Man har ment, at Københavns befæstning vil koste 100 millioner kroner; dette har min modkandidat dog ikke påstået bestemt, og jeg skal heller ikke påstå det, da det kan ingen sige bestemt. Jeg kan ingen mening udtale om, hvor vidt der vil blive forelagt forslag om Københavns befæstning, men der vil derimod blive forelagt forslag om forandring af de summer, som af Folketinget er vedtaget, så hæren kan blive forsynet med de nødvendige håndskydevåben, forandring af visirerne fra 13 til 1600 pund, dertil vil komme en bedre beskyttelse af vore krudtmagasiner, samt bevilling til større kanoner til søbefæstningen, men alt det har Venstre nægtet. Havde Venstre været enig, må man antage, at disse ting var blevet bevilget, da de er en nødvendig følge af den vedtagne hærlov. Af de 28 måneder, Rigsdagen har været samlet, har den brugt 20 måneder til at behandle de forslag, som her er omtalt, hvorimod selve hærloven blev til på 10 dage. Jeg har støttet loven om kreditforeningen for husmænd, men med hensyn til sparekasser, da har jeg ligeledes set mig nødt til at gå mod regeringen. Jeg nævner disse ting ikke for at rose mig deraf, men fordi der er sagt, at jeg aldrig har gjort noget for småfolk. Omtale af valgtryk havde jeg ikke troet skulle komme frem her. Den 3. januar 1879 blev der klaget over valgtryk herfra, som gjorde, at jeg ikke kunne stemme i 4 måneder, men efter disse 4 måneder sagde man, at der intet var at klage over valget. Jeg vil sige til alle, der står i forhold til mig, at de frit må have lov til at stemme på den, som deres overbevisning tilsiger dem, uden at blive forulempet af mig bagefter. Folketinget kan ikke sige, at ministeriet skal gå, men det ville i sin tid se, hvor vidt ministeriet turde gå, og man så da, at man fik en provisorisk finanslov. Af de 82 love, som er henlagte, skal jeg kun nævne fiskeriloven, som angår en talrig klasse af befolkningen, og jeg må derfor meget beklage, at den ikke er blevet gjort færdig. Det ville være mig kært, om man ville give vort forsvarsvæsen en grundig behandling, særlig må jeg tillægge Agersø Sunds befæstning stor betydning, og jeg er vis på, at denne sag vil blive forelagt. Det må anses for heldigere med et skib som ”Helgoland”, der er prøvet, end ”Tordenskjold”, der ikke er prøvet. Vi må tillige have et støttepunkt i Jylland. Jeg kan ikke, som min modkandidat, bestemt modsætte mig Københavns befæstning, da historien viser, at befæstninger har sin store betydning. Dannevirke var kun befæstet for nogle hundrede tusinder kroner, i stedet for at det burde være befæstet for nogle millioner kroner, men det var det ikke, og derfor gik det os den gang dårligt. Med hensyn til den sag, da skal Tinget kun tage sig af den finansielle side, og så lade de sagkyndige sige, hvordan det skal være. En stat, der er godt rustet, har større sandsynlighed for at gå heldig ud af en krig. Man må vise over for verden, at man vil ofre penge

for at forsvare sig. Man skal ikke vrage den ny hærlov. Den ny straffelov har kun beholdt bøjen (Holstein level! Hurra!).

Feldthusen: Når grev Holstein har hævdet så stærk betydning af Københavns befæstning, så lad de Herrer vise deres store fædrelandskærlighed ved hvad pengene angår at bringe ofre for den sag, så er der mening i den tale (Hør! Bravo!). Men det har de Herrer på ingen måde gjort (Bravo!). Når grev Holstein bebrejder mig mine udtalelser: "At ministeriet og Højre vil et stormløb mod den almindelige valgret", så svarer jeg dertil: "Estrup har skrevet en provisorisk finanslov, er dette ikke et angreb på den almindelige valgret?" (Bravo! Hør og Hurra!).

Holstein: Når Folketinget og landstinget siger modsat, at regeringen skal gå eller blive, da bliver Kongen den afgørende. Dersom Estrup var gået, kunne de Moderate eller Radikale da have dannet et ministerium? Jeg vil sige, at det er rigtigt, der kommer dygtige mænd ind, også venstremænd, som vil arbejde på sagernes fremme, og det er det, jeg vil anbefale vælgerne at stemme for i dag.

Derefter skredes til kåring, som gav det tidligere meddelte resultat. Ved skriftlig afstemning valgtes grev Holstein med 1006 stemmer mod Feldthusens 940 stemmer.

Grev Holstein takkede sine vælgere og udbragte et leve for Kongen og Grundloven. Feldthusen takkede sine vælgere og udbragte et leve for demokratiet, og valgbestyrelsens formand, pastor Schørring, udbragte et leve for Fædrelandet.

Den 19. juli 1881: Vælgermødet i Boslunde

Vælgermødet i går var, skriver vor referent, det mest stormende møde, der i flere år er holdt i Sorø Amts 4. valgkreds. Mødet var besøgt af omtrent 70 mennesker. Til ordstyrer valgtes borgmester Friis, Skelskør, der først gav ordet til grev Holstein, der udtalte følgende: Da jeg for en måned siden holdt møde her, bemærkede jeg, at vi mulig snart atter ville komme til at holde vælgermøder. Det ville komme an på, om man kunne blive enig eller ikke om de forskellige stridspunkter, som i alt var 17, og den uenighed, der allerede den 24. maj viste sig at være temmelig stor, har da nu forårsaget opløsningen. Det må træde skarpt frem for vælgerne, når der nu atter skal vælges: At Landstinget gøres der andre fordringer gældende end fra Folketinget. Da sagen er, at medens der fra Landstinget er gjort store indrømmelser, har Folketinget ikke været at formå til at gøre sådanne. Landstingen har givet fra 1.115.000 kroner ned til 200.000 kroner. Man har gjort gældende fra Folketingets side, at man i år har villet give en rigeligere finanslov end nogensinde tidligere. Men vi må huske, at der i de senere år er kommet store udgifter til, så som bygningen af nye jernbaner og overtagelsen af den sjællandske jernbane, og man kan derfor ikke med bestemthed sige, at denne finanslov er bedre eller rigeligere end nogen anden tidligere finanslov. Universitetsspørgsmålet er kun et principspørgsmål om, hvorvidt man skal tage pengene af den ene eller anden kasse. Med hensyn til søværnet siger ministeriet: Vi foretrækker et skib som "Helgoland", medens Venstre på den anden side vil have et skib af "Tordenskjold" typen. Hele søværnets mandskab, små som store, er enige om, at "Helgoland" fuldt ud svarer til sin bestemmelse, mens derimod "Tordenskjold" endnu ikke er prøvet. Venstre vil hellere have 2 små skibe, men søværnets sagkyndige siger, at vi er bedst tjent med et større skib. Lønningstillægget er nu bragt op til 3.450 kroner, hvorfor jeg må beklage, at man ikke har taget derimod. Men trods disse tilbud, blev der ikke gjort skridt til forlig fra Folketinget. Vel, sagde Berg, at de ville give efter på 9 punkter, men den hele sum var kun 32.000 kroner.

I sidste øjeblik blev der gjort forsøg af Dinesen på at nå et forlig, men det kunne ikke komme til forhandling, fordi Folketinget med en lille majoritet satte sig derimod. Vor Grundlov byder ikke andet middel til at udjævne en strid om finansloven, end overenskomst og mægling i fællesudvalg. Følgen af de sørgelige resultater er, at vi ingen finanslov har, og vi må nu nøjes med en foreløbig finanslov. Men hvor stridspunkterne er gået ned fra 1.115.000 kroner til 200.000 kroner, er det det sørgeligste, at vi må nøjes med en midlertidig finanslov. En marineminister kunne efter den foreløbige finanslov godt begynde nybygningen af "Helgoland", når han ikke havde mere arbejde til folkene på værftet. Vi må foretrække at sende folk på Tinge, der vil forlig, da vi må vel huske, at Folketinget ikke er Rigsdagen, men denne består af Folketing og Landsting. Man begærer, at regeringen skal mægle forlig. Dette har den gjort, men Folketinget forlangte under det holsteinske ministerium, at Kongen skulle afskedige ministeriet. Landstinget indgav da en modadresse. Det er det, der skal afgøres den 26. juli, om Folketinget skal være eneregerende, og Kongen kun være forvalter, eller om Folketing og Landsting skal være lige. Fler-

tallet har ladet sig vildlede til at tro, at når de holdt fast ved deres fordringer, de da kunne blive eneregerende.

Feldthusen: Grev Holstein siger, at Folketinget vil være eneregerende. Man må der huske, at det ikke er Folketinget, der har sat stridspunkterne ind på finansloven, men derimod regeringen. Jeg vil spørge: Kan Folketinget give efter på disse punkter, når vælgerne så nylig har godkendt dem? Hvad universitetet angår, da kan jeg ikke se nogen forskel, enten man bevilger pengene på finansloven eller ved rentefri lån. Hvad "Helgoland" angår, da har jeg før gjort opmærksom på, at vore udgifter er så store, at vi ikke godt kan tåle dem større. Hvad lønningstillægget angår, da siger Holstein, at Landstinget har halveret, men dette er ikke tilfældet, da Folketinget forud er gået Landstinget i møde med tillæg på 2.500 kroner, men Højre ville ikke give tillæg til de mindre, når de større ikke fik noget (Hør!). Der har aldrig før været givet en så rigelig finanslov som i år, men hvem er det da, der har rejst striden? Regeringen har sat visse punkter ind på finansloven og fået Højre og Landstinget til at tage mod dem, og nu vil den stå udenfor striden og sige: I må selv enes. Nu siger den samme regering til Kongen: Enten vælgerne sender et flertal eller ikke, bliver det ved det samme. Men når valgene ingen betydning skal have, hvad gavn har vi da af vores valgret? Hvad betydning giver den folket? Med et Nej af Folketinget til finansloven kan ingen regering regere på lovlig vis. Dette kan min modkandidat næppe modbevise. Dersom vælgerfolket giver efter nu, går det os ikke bedre end i 1866, da dette er et angreb på den almindelige valgret (Hør! Hør!), og skal et godsejnerministerium kunne drive dette igennem, da er den fri forfatning betydningsløs (Hør!). For nogle år siden, da ministeriet ikke kunne få sin vilje, gav man en provisorisk finanslov, og nu vil man ved opløsning på opløsning drive sin vilje igennem.

Holstein: Jeg kan forsikre, at vi ikke skal have en række opløsninger. Men det er en dårlig måde at regere på, at man, fordi man ikke kan forliges med Landstinget, giver ministeriet en foreløbig finanslov. De mindre skibe kan ikke stå sig mod store panserskibe, som min modkandidat synes at mene. Det er urigtigt, når man siger, at Højre vil nægte lønningstillæg til de mindre lønnede embedsmænd. Det hele drejer sig kun om dette, om Venstre skal regere ene eller ikke. Får vi ingen ordinær finanslov, vil regeringen uden flere opløsninger vist regere med den foreløbige finanslov (Latter). Regeringen vil da i oktober eller november forlægge en finanslov for 1882 – 1883. Regeringen har ikke, som man påstår, yppet strid. Det er Landstinget, som gør sine grundlovsmæssige fordringer gældende. Der blev sagt i fællesudvalget, at man ikke ville give en finanslov, dersom ministeriet ville gå af, ja, man forlangte endog at vide, hvad ministerium, der ville komme efter. Men på den måde har Landstinget og regeringen ikke villet lade sig kaste til side.

Feldthusen: Min modkandidat har ikke kunnet bevise, at ministeriet ikke har begyndt denne strid. Nu kommer man med trusler om ikke at tage hensyn og at ville regere uden ordinære finanslove (Hør!). Vi har ikke rejst kampen, men vi havde været nødt til at optage den, dersom vi ikke ville miste den sidste rest af indflydelse på sagerne gang. Jeg siger derfor: Kan vi ikke stå fast nu, så er det forbi med vor grundlovsmæssige ret (Hør, Hør!).

Holstein: Min modkandidat spurgte, hvem der havde begyndt striden. Det har Venstre. Det begyndte den i 1873, og mente ved at tale om "træhesten" at gøre virkning hos vælgerne. Man glemmer adressen til Kongen i 1873 og den provisoriske finanslov. Kom med forslag om en grundlovsforandring, det kan jeg forstå, men sige, at vi ville berøve vælgerne deres grundlovsmæssige ret, er ikke rigtig.

Feldthusen mente, at Folketinget havde sin magt i at være folkevalgt, hvorimod Landstinget er valgt af de begunstigede samfundsklasser og på 8 år, mens Folketinget for at være i overensstemmelse med vælgerne anskuelser, kun vælges på 3 år.

Holstein: Kongen skal regere, folket og Folketinget skal ikke regere. Det står i Grundloven, og alligevel kommer man med den snak om Folketing og Landsting, men de skal kun behandle sagerne, og så kan Kongen underskrive eller lade være, om han vil.

Ordstyreren sluttede mødet med et leve for Kongen og Grundloven, som besvaredes med hurraråb! Stemningen var overvejende for Venstre.

Den 20. juli 1881: Vælgermødet i Skelskør

Vælgermødet i går var fra først af kun lidet talrigt besøgt, men efterhånden kom cirka 150 mennesker til stede, af hvilke de fleste var fra landet. Dampmøller R. Harboe var ordstyrer. Grev Holstein udtalte sig væsentlig på samme måde som dagen forud i Boslunde, dog noget mindre voldsomt. Vi kan derfor

henvise til vores referat af dette møde. Folketinget havde ikke den myndighed, som Venstre gør krav på. Så måtte det hellere erklære sig for republikken og forlange grundloven ændret således, at vi hverken har Konge eller Landsting. Han tror ikke, at Folketinget igen vil blive opløst, dersom der i august eller september ikke opnås forlig om finansloven. Men regeringen vil vedblive med at regere med den midlertidige finanslov. Denne har i det mindste lige så lidt hjemmel i Grundloven. Regeringen har ingen skyld i konflikten, da den har i fællesudvalget ikke lagt nogen bånd på Landstinget. Landstinget havde vist stor imødekommenhed i fællesudvalget og var villig til yderste indrømmelser, men dette afskar Folketinget ved at nægte sagens tilbagevisning til fællesudvalget. Skylden ligger derfor hos Folketinget. Feldthusen udtalte sig ligeledes væsentlig på samme måde som i Boslunde. Efter at grev Holstein havde svaret, imødegik redaktør Tauber, Sorø Amtstidende, ham i et længere foredrag, om hvilket vi ligeledes kunne fatte os kort, da meget af det falder sammen med Taubers udtalelser i Vedby i søndags. Han mindedes om fablen om ulven og lammet. Således beskyldte Højre Folketinget for at have rejst den nuværende strid, skønt det var regeringen, der havde gjort det og nu bagefter skudt Landstinget frem for sig. Grev Holstein havde bebrejdet Folketinget, at det havde forkastet Dinesens forslag om sagens tilbagevisning til fællesudvalget og påstået, at Landstinget ville gå endnu yderligere i ”indrømmelser”. Dertil svarede Tauber, at dersom forslaget var kommet fra Landstinget, ville Folketinget selvfølgelig have vedtaget det, fordi det da havde haft noget at betyde, men Landstinget havde ikke på nogen måde givet til kende, at det ville gøre yderligere indrømmelser, og når Folketinget da på egen hånd vedtog et sådant forslag, ville det kun betyde et tilbud fra Folketinget om indrømmelser uden at vide, om man fik noget i stedet. Dinesens forslag er senere blevet rost i den allerunderdanigste forestilling, hvilket tyder på, at han dermed er gået regeringens ærinde for at splitte Venstre. Over for grevens formodning om, at Folketinget ikke atter ville blive opløst, mindedes Tauber om, at Berlingske Tidende for få dage siden meget bestemt har bebudet en ny opløsning, dersom regeringen ikke får sin vilje med det nye Folketing. Estrups ytring om, at han anser det for en regerings opgave at gøre alt for at få en ordentlig finanslov, da en midlertidig ikke egner sig til at regere med, tyder på det samme. Når grev Holstein ikke anså den midlertidige finanslov for stemmende med Grundloven, hvorledes havde han da kunnet stemme for den? Men alle havde anset den for et nødmiddel, der var fuldkommen forenelig med Grundloven. Han anbefalede sluttelig Feldthusens valg.

Borgmester Friis tog ordet mod forskellige punkter i Taubers foredrag, udtalte sin glæde over alliancen mellem godsejerne og købstæderne imod bønderne og spurgte Feldthusen, om han ville vise sig medgørlig og være en forhandlingens mand.

Feldthusen svarede, at skønt han gerne ville vise medgørlighed, var der dog en grænse, og så medgørlig var han ikke, at han ville give efter på de omstridte punkter. Men selv om han lovede dette, ville han dog næppe blive borgmesterens kandidat. Dertil var deres standpunkter for langt fra hinanden. Han imødegik derefter en bemærkning af grev Holstein, hvortil borgmester Friis havde tilsluttet sig, om at bønderne var de rette forrettighedernes mænd, da de kunne besætte Folketingets flertal. Nej, en godsejer vejer i det offentlige liv lige så meget som en kommunes bønder, og desuden har godsejerne tiendefrihed, ja næsten skattefrihed for deres skove med mere.

Grev Holstein svarede, at mange skove var på andres hænder end godsejerens, og at disse havde betalt deres gårde dyrere på grund af tiendefriheden. Han gjorde sit yderste for at hævde, at striden stod mellem Landstinget og Folketinget. Til Tauber bemærkede han blandt andet, at den midlertidige finanslov ikke var stridende med Grundloven, men den havde ingen hjemmel i denne.

Tauber: Den midlertidige finanslov har hjemmel i paragraf 23, som siger, at regeringen kan forlægge love, da det ikke kan nægtes, at den er en lov.

Holstein: Nej, den lader sig ikke forene med bestemmelsen i paragraf 49, at skatterne ikke må opkræves inden finansloven er vedtaget.

Tauber: Jo! Den benævner sig finanslov, og den er ”vedtaget”.

Mødet blev hævet med hurraråb for de to kandidater. Feldthusen fik det kraftigste.

Den 27. juli 1881, onsdag morgen: Folketingsvalgene

Vi meddeler her valgenes udfald, så vidt vi har modtaget underretning om dem, væsentlig ved telegrammer fra Ritzaus Bureau. Et H efter navnet betegner højremænd, B: Bergsk, M: Moderat; U:

Udtrådt, V: Venstremand af ubestemt retning. En stjerne efter navnet betegner, at den pågældende var medlem af det opløste folketing.

Sorø Amt.

1. kreds (Ringsted): Gårdejer P. Andersen, Jydstrup (B) med 1268 stemmer mod baron Wedell, Overdrevsgården (H) med 590 stemmer.
2. kreds (Sorø): Overretsprøkurator Alberti * (U) med 1182 stemmer mod parcelist N. Larsen, Slaglille (H) med 560 stemmer.
3. kreds (Slagelse): Realskolebestyrer Fr. Dahl * (H) med 1379 stemmer mod gårdejer Niels Larsen, Ørslev (U) med 1313 stemmer.
4. kreds (Skelskør): Gårdejer Feldthusen (V) med 1126 stemmer mod lensgreve Holstein-Holsteinsborg * (H) med 1014 stemmer.
5. kreds (Fuglebjerg): Gårdmand Hans Hansen (U) ved kåring.

Den 27. juli 1881, onsdag aften: Valghandlingen i Skelskør

Valghandlingen overværedes af omtrent 3.000 mennesker. Formanden for valgbestyrelsen, pastor Schjørring, Ørslev, åbnede forhandlingerne med et leve for Kongen, hvorpå han oplæste stillernes navne og meddelte, at der havde meldt sig to kandidater: Gårdejer Feldthusen og grev Holstein. Derefter blev ordet givet til Johannes Vedel, Høve: Idet jeg ligesom forrige gang vil anbefale gårdejer Feldthusen til vælgerne, vil jeg mindes en digters ord i anledning af kongeskiftet i 1848. Det løb da til folket:

Kong Frederik den danske!
På dig vi stoler ganske.
Jeg ved Du har et hjerte
For al din moders smerte
”Hvis tider vorde onde,
Kald, Konge, på din bonde.
Han er kun grå og ringe.
Dog er han hård at tvinge.
Når Kongen går med bonden,
Da grønnes bøgelunden”.

Hvad der er sunget om, er ikke endnu gået i opfyldelse, men er det sandt, at det er vore digtere, der som profeter synger om, hvad der skal ske, da vil også dette gå i opfyldelse. Livet nu ligner ikke sommeren, men derimod aprilvejret, da reaktionens haglvejr pisker os i ansigtet. En af de orme, der mest gnaver på vort folkeliv, er mageligheden. Derfor må folket passe på at holde sig vågent. Jeg tror, at det er en af de ting, som denne strid kan hjælpe os til, og jeg vil tage det som et glædeligt tidernes tegn, at der i dag er mødt så mange til valg. Det er et bevis på, at vi er begyndt at vågne. Ser vi på tiden fra Frederik VII's dage, da se vi, at det har været en kamptid ikke alene udadtil, men også indadtil. Fjenderne af vor folkelige frihed rejser sig stærkere og stærkere (Hør!), skønt jeg vil helst tro, at det er imod deres vidende, at mange kæmper imod friheden ved at stemme til Højre. Jeg vil ønske, at Kongen og bonden må komme til at gå sammen, sådan som digteren siger det må være. Dog vil jeg ikke her tale om den konstitutionelle Konge, men om kongeånden, den danske folkeånd, at den, som en konge må komme til at råde i Danmark, da vil ingen del af folket misbruge magten, men man vil hver især kun tænke på at gøre hele folket lykkeligt.

Feldthusen: Det er kun to måneder siden ministeriet Estrup spurgte vælgerfolket. Nu står vi her igen, og det er de samme spørgsmål, som den 24. maj, skønt vi skulle mene, at ministeriet har fået et svar, som det kunne nøjes med. Ministeriet har rejst kampen og punkterne er de samme som tidligere: Universitetet, panserskibet og lønningstillægget. Taleren omtalte disse spørgsmål på de afholdte vælgermøder. Folketinget har i år bevilget den rigeligste finanslov, og det til et ministerium, som i sin tid udstedte provisoriet, og dog rejser man kampen. Reformen til folkets vel har ministeriet ikke villet fremme. Spørgsmålet drejer sig om bevillingsretten, om den for eftertiden skal have noget at betyde eller ikke. Selvom der opløses gang på gang, som man truer med (Hør! Bravo!), da er, trods al talen om det modsatte, Folketinget dog det stærkeste, når blot ikke vælgerne bliver trætte (Hør!). Vælgerne må nu vælge imellem en tilhænger af et ministerium, der truer med at regere videre med foreløbige finanslove, og en mand, der vil søge at hævde Folketingets ret i alle stykker (Leve Feldthusen!).

Toldkasserer Rafn anbefalede under idelig modsigelse grev Holstein, som en mand med dygtighed og indsigt, der på Ting ville kunne formå at fremme kredsens særlige interesser (Leve Feldthusen!).

Holstein: Min modkandidat sagde, at vi nu skulle vælge på samme spørgsmål som forrige gang, men det har da sin grund i, at Folketinget har vedtaget en, og Landstinget en anden finanslov. Vi har nu ingen finanslov, og vil vælgerne godkende, at der fremdeles regeres uden finanslov. Efter at have omtalt opløsningsspørgsmålene udtalte han, at havde Folketinget villet, da var det kommet til forlig, da Højre ville strække sig videre, særlig med hensyn til lønningssagen. Man har villet tvinge Kongen til at skifte ministerium, fordi dette en gang har givet en provisorisk finanslov. Vælger man nu mænd, som på forhånd siger: "Vi vil ikke forlig". Da kommer vi ind på forhold, som ikke er heldige (Hør! Hør!), fordi de sætter splid og tvedragt (Hør!). Man vil ikke berøve folket friheden, men kun gøre alles ret gældende (Leve Holstein! Hurra!).

Feldthusen: Min modkandidat siger, at det er kun små punkter, og folket må da kunne give efter, men vi har set i 1866, hvad det har at betyde (Hør! Bravo!). Når vi bevilger flere penge til dette ministerium end til noget andet, kan det da siges, at vi ville drive det bort? Jeg skal indrømme, at jeg gerne vil af med dette ministerium, men vil ikke føre kamp derom på finansloven. Ingen kan bevise, at vi ikke har været forsonlige, men vi kan ikke lade ministeriet fratage os skattebevillingsretten (Hurra!).

Holstein: Når min modkandidat siger, at det ikke er finansloven, man vil have strid om, men striden dog drejer sig om finansloven, da er dette en modsigelse. Man vil ikke en grundlovs-kamp, men kun hævde hver mands forfatningsmæssige ret til alle sider (Hør!). Det er sørgeligt, at det ene Ting ikke vil forlig. På denne måde hævder man ikke alles ret (Hør! Hurra!). Den påstand, at jeg skulle forvanske Grundloven, tror jeg bestemt alle vil erkende ubeføjet.

Derefter blev der skredet til kåring, ved hvilken Feldthusen erklæredes valgt. Holstein begærede skriftlig afstemning. Formanden bad folket om at stemme med orden (Formanden leve! Hurra!).

Den skriftlige afstemning gav resultatet, at Feldthusen erklæredes for valgt med 1126 stemmer mod Holstein, som fik 1014 stemmer. Udfaldet hilstes med begejstrede leveråb.

Den 28. november 1881: Den sjællandske Bondestands Sparekasses 25 års jubilæum

Da det var vedtaget kun at give Sparekassens bestyrelse og tillidsmænd adgang til festlighederne, har nærværende blads redaktør ikke, som han ønskede, kunnet overvære Sparekassens jubilæum. Da vore læsere uden tvivl ville sætte pris på et referat, glæder vi os imidlertid ved at kunne meddele nedenstående, der er os tilstillet på foranledning af Sparekassens ærede formand:

Denne for den danske bondestands betydningsfulde højtidelighed fejredes den 26. november 1881 i København i Larsens Lokale på Skt. Annæ Plads. I alt 305 tillidsmænd var til stede.

Som indledning til den berammede ekstraordinære generalforsamling holdt formand, prokurator C. C. Alberti, et længere foredrag, der skulle fuldstændiggøre det af ham udgivne mindeskrift om Sparekassens "første 25 år". Han fremhævede de gavnlige følger af Sparekassens virksomhed i de forløbne 25 år, navnlig selvejendoms fremme, til frigørelse af bondestanden fra det tryk fra herremandens side, som den endnu stadig kæmper imod. Den havde haft stærke fjender, ikke desto mindre stod den nu sejrrig på valpladsen, den stod nu som et institut, hvis soliditet og gode indretning var anerkendt af sagkyndige; dens fremtidige stilling var stærk og sikker. Han dvælede derhos navnlig ved trængelsåret 1877 – 78, da dens fjender håbede og påstod, at dens ruin stod for døren, men han havde – som bestyrelsen og mange tillidsmænd bekendt – selv dengang aldrig tvivlet om, at den ville gå ud af den kamp, som herremændene og den nationalliberale presse havde rejst imod den, og dette håb havde han navnlig grundet på den samdrægtighed og tillid, som til enhver tid havde givet sig til kende blandt tillidsmændene. Ja, selv på Sparekassens mørkeste uvejrsdag – generalforsamlingen i 1877 – havde tillidsmændene vist, at både dem og bestyrelsen besad deres ubetingede tillid, da de lod en forslag om at forøge bestyrelsens medlemsantal til 9 i stedet for 5 falde. I Sparekassens indre bestyrelse havde der været fred, men udad havde vi kamp, og vi havde måtte arbejde med sværdet ved siden og ofte i hånden; men stillingen var nu fast og tryk. Som bevis herpå anførte han, at der sidste sommerhalvår var indskudt omtrent 700.000 kroner, imod kun 85.000 kroner i sommeren 1880.

Derefter omtalte han forholdet imellem sparekasser og banker, og til slutning bragte han kontordagsbestyrerne sin tak for deres dygtige bistand ved ledelsen af forretningerne.

Et enstemmigt leve for Sparekassen besvaredes med et lignende for formanden.

Til forhandling forelå et af 11 tillidsmænd stillet forslag, at tillidsmændene erholde deres udgifter til rejse og fællesspisning godtgjorte af Sparekassen. Herom erklærede formanden, at bestyrelsen ville overlade dette forslags afgørelse til tillidsmændene. Forslaget begrundedes af rigsdagsmand J. Rasmussen i Veddinge på forslagsstillernes vegne. Efter en længere forhandling, under hvilken flere af tillidsmændene satte sig imod forslaget, blev dette sat til delt afstemning, nemlig angående godtgørelse af rejseudgifter og angående betalingen for festmåltidet, og da blev det førstnævnte forslag vedtaget omtrent enstemmig og det andet med 104 stemmer mod 69 stemmer.

Ordstyreren gav derefter ordet til gårdejer, rigsdagsmand H. Hansen af Menstrup, der på tillidsmændenes vegne rettede en tak til formanden for hans virksomhed og oplæste en adresse.

Festmåltidet tog sin begyndelse kl. 17, og der herskede ved denne en særdeles hjertelig og fordragelig tone. Talernes række åbnedes af formanden, som ville bruge det første ord ved festbordet til at mindes Sparekassens stiftere, navnlig afdøde gårdbestyrer Jørgen Christensen af Kirke-Stillinge, den mand, der, 25 år gammel, havde i sit lyse hoved med sin tanks snilde undfanget ideen til Sparekassen. Han sluttede talen med et leve for sparekassens stiftere, som blev modtaget med særdeles stærk tilslutning. Holger Drachmann, der var til stede efter særlig indbydelse, udtalte, at det kunne jo synes underligt, at han, der ikke have forstand på penge eller penges værdi, var til stede her i aften, men sagen var den, at han også var med i en sparekasse, nemlig Sparekassen i den danske Litteratur. Denne kasse havde mange interessenter, men dens rentefod var højst forskellig efter de forskellige indskud. Den var indehaver af Folkets åndelige formue. Tidligere havde denne kasse ikke været tilgængelig for bonden. Da dengang bonden henvendte sig til sparekassens bestyrelse med hatten i hånden med en bøn om at måtte være med, da blev der svaret ham, at de kendte ham ikke, han var ikke berettiget til at være indskyder. Anderledes nu. Nu har litteraturen sit bedste sted hos bonden; i hans stærke og sunde natur fandt den de tanker, som er værdige til at gå ud i verden i poetisk klædebon.

Efter endnu nogle talere, talte folketingsmand Feldthusen for, at vi skulle sørge for at føre friheden ud på alle områder; vi skulle ikke sige: "Frihed for os selv, men ikke for andre." Efter at flere andre talere, som ikke blev refereret, havde haft ordet, sluttedes den overordentlige vellykkede jubeldag.

Den 8. januar 1896: Høve-Flakkebjerg Sogns budget og skatteudskrivning

Overslaget balancerer med 12.655,86 kroner Af udgiftsposter anførtes:

Fattigvæsenet:	3.950 kr	Skolevæsenet:	2.500 kr
Vejvæsenet:	2.620 kr		
Alderdomsunderstøttelse:	2.500 kr	Forventet tilskud fra statskassen:	1.100 kr
Tilskud til Slagelse-Næstved banen:			528 kr

Af de pålignede skattebeløb, 11.040 kr, falder på hartkornet 7.404 kr eller 1,20 kr pr. tønne, på formue og lejlighed 3.635 kr, fordelt som følger (beløb under 10 kr var ikke medtaget):

Høve: Pastor Leche: 110 kr, 4 personer, Johannes Feldthusen: 67 kr, 2 personer, Rasmus Dinesen: 50 kr, 18 personer, smed Johannes Vedel: 10 kr.

Den 14. januar 1906: Søndagslæsning om Johannes Feldthusen

Den 13. januar er det 70 år siden Johannes Feldthusen blev født i Staus Mølle på Tåsinge. Som ganske ungt menneske deltog han i arbejdet på møllen, men hans lyst stod mere til landvæsenet. Han følte også trang til at udvide sin synskreds og blev en af Kolds første elever i Ryslinge, hvor han modtog indtryk, som blev medbestemmende for hele hans liv.

I 1865 flyttede Feldthusen til Sjælland, hvor han købte gården i Høve, som han senere for en del ombyggede, og i fjor efter den overgåede ildsvåde delvis udskiftede til sin svigersøn.

Kort tid efter at Feldthusen var kommet til Høve, debuterede han som politiker ved et møde, J. A. Hansen holdt i Dalmoose Kro. Feldthusen fik dog en hel række andre tillidshverv, før han, der i 1876, blev folketingskandidat første gang. Efter en hård valgkamp lykkedes det Feldthusen at bringe sejren hjem i Skelskør kreds, efter at skiftende kandidater i årene forud havde samlet store mindretal.

Feldthusen sejrede med 949 stemmer mod 882 stemmer. I næste valgøvelse, da vi havde vintervalg i 1881 og splid i Venstre, måtte Feldthusen bukke under for greven. Ved det næste valg i sommeren 1881 blev han atter sejrherre og holdt nu kredsens indtil 1887, da grev Holstein atter sejrede.

Det var nu Feldthusens mening, at det skulle være slut med rigsdagslivet, som den gang var adskilligt besværligere end nu. Ingen jernbane til Skelskør og ingen frirejser på banen og så videre. Men før det næste valg kom der en deputation fra Sorø kredsens med en indtrængende opfordring til Feldthusen om at blive deres folketingskandidat. Han lod sig bevæge til at sige Ja og repræsenterede kredsens til 1892, da han ikke kunne opnå valg, fordi han havde sluttet sig til Bojsens politik. Kredsens faldt i hænderne på den meget ubetydelige lærer Anton Jensen, som den endelig nu søger at befri sig fra.

Dette er de ydre områder af Feldthusens rigsdagsliv. Sin største betydning under dette fik han i begyndelsen af 1890-erne, da han var med til at grundlægge den nye forhandlingspolitik og med til at døj ondt for den i rigt mål, uden at denne omstændighed dog bevirkede andet, end at Feldthusen med sin næsten enestående ihærdighed arbejde for to, hvor det tiltrænges. I sit partis indre liv var han i de dage en meget betroet mand, der udmærket forstod at mægle og udjævne indre vanskeligheder. Det var i virkeligheden et af de største uheld Forhandlingspartiet fristede på valgdagen i 1892, at Feldthusen ikke kom ind igen. Adskilligt havde måske da blevet noget anderledes.

Feldthusens politiske interesse er ikke kølnet, som årene gik. Han er så politisk forstående, som nogen sinde, og for den sags skyld kunne han udmærket godt tage sin rigsdagsgerning op igen, især i vor tid, hvor der er god brug for mæglende kræfter.

Feldthusen har megen politisk forståelse. Han kan tænke og tale politisk, og en samtale med ham giver altid udbytte, hvad enten man er helt enig med ham eller ej.

Ved siden af politikken har Feldthusen også taget megen del i det kommunale liv. I april i fjor fejredes under stor deltagelse hans 25-års jubilæum som amtsrådsmedlem. Og den anerkendelse, som ved denne lejlighed mødte ham fra alle sider, var vel fortjent. Hans store evner til at mægle og forhandle har set mange smukke frugter i Sorø Amtsråd.

En varm ven af det ved Grundtvig genfødte skole- og kirkeliv har Feldthusen altid været. Han og hans brave og dygtige hustru – en datter af den gamle politiker og fremskridtsmand Niels Hansen fra Oure – har skabt et solidt og dygtigt hjem, ligesom de også har forstået, hvad ikke alle i det offentlige livs bønder har evnet, at få deres bedrift til at give gode renter af arbejdet.

Feldthusen ser meget yngre ud, end han er, og for menneskelige øjne at se, kan han have en lang og virksom livsbane tilbage endnu. Den vil sikkert komme til at gå ad de samme veje, hvorpå han med ære er nået de 70 år.

Den 12. oktober 1908: Bondestandens Sparekasse. Tillidsmandsmøde i dag

Ritzaus bureau

Tillidsmændenes møde i Grundtvigs Hus i dag åbnedes klokken 1 og blev besøgt af så mange, som den store sal kunne rumme.

Folketingsmand Ole Hansen oplyste, at den af bestyrelsen antagne direktør, overretssagfører Amdrup, og den antagne revisor, bankdirektør Hassing-Jørgensen, efter indbydelse var til stede.

Overretssagfører Amdrup valgtes enstemmigt til ordstyrer.

Næstformanden for Sparekassen, folketingsmand Ole Hansen meddelte, hvad der var sket, siden Sparekassens formand meldte sig til politiet som fallent og bedrager. Taleren skulle villigt erkende, at hans deraf havde fået det indtryk, at Sparekassen måtte gå fallit, men en stærk bevægelse blandt tillidsmændene for dens genrejsning havde givet ham mod. På mødet for 11 dage siden med finansministeren og indenrigsministeren havde man drøftet spørgsmålet om opfordre tillidsmændene til at søge ny garantikapital tegnet, men denne tanke var på daværende tidspunkt atter blevet skrinlagt.

Hvis Sparekassen nu gik fallit, ville der ske det, at sparrerne led meget store tag, blandt andet på grund af de store omkostninger ved likvidationen. Tillige ville alle låntagerne komme i en meget vanskelig stilling. Måske ville det blive nødvendigt at opsig alle lån til juni terminen, og for tillidsmændene ville det betyde, at garantisummen blev afkrævet dem hurtigt muligt. Fallitten ville være det største nederlag, den sjællandske bonde nogen sinde havde lidt. Man var nu klar over, at Sparekassens genrejsning var umulig, hvis ikke regering og Rigsdag trådte hjælpende til.

Men det var tillige givet, at staten ikke kunne være alene om hjælpen. Man kunne vel håbe, at lovgivningsmagten ville stille sig lige så gunstig overfor Den sjællandske Bondestands Sparekasse, som overfor de københavnske banker, men mere burde man heller næppe forlange. Der måtte imidlertid også bringes hjælp fra anden side, fra sparerne. Taleren så ingen anden vej, end at søge lovhjælp til at

nedskrive spareernes fordringer med resten af tabet. Måske kunne der så gennem bonus gives de sparere, der lod deres penge stå, nogen erstatning. Det turdes håbes, at staten ville være villig til at yde et driftslån til en rimelig rente. Hvad tillidsmændene angik, så taleren ingen anden udvej end den, at de måtte betale de 2.000 kroner, som de havde garanteret, men afviklingen burde være den lempeligste mulige, for eksempel ved at forrente og afdrage beløbet i 10 år. Taleren opfordrede sluttelig tillidsmændene til at gå i spidsen for bevægelsen for at rejse ny garantikapital.

Bankdirektør Hassing-Jørgensen redegjorde for, hvad han havde konstateret ved sin revision. Der ville endnu gå lang tid førend en endelig opgørelse kunne foreligge. Foruden garantikapitalen manglede der en 12 ½ million kroner.

Amtsrådsmedlem Feldthusen, Høve, talte i tilslutning til Ole Hansen og manede til i dag at fæste blikket på fremtiden. Han kunne give tanken om ny garantikapital sin tilslutning.

Konseilspræsident Neergaard, finansminister Bruun, indenrigsminister Klaus Berntsen og justitsminister Berg kom på det tidspunkt til stede.

Derefter var der taler af højskoleforstander A. Jørgensen, Høng, gårdejer P. Larsen, Marke, folketingsmændene Carl Hansen, Holsteinsminde og Poul Christensen.

Konseilspræsident Neergaard, der hilstes med stormende bifald, udtalte, at det var med glæde i dag at komme med sine to nye kollegaer og den afgåede indenrigsminister. Den beslutning, Folketinget havde vedtaget, tog naturligvis sigte på at afhjælpe de ulykker, der stod i forbindelse med sammenbruddet i Bondestandens Sparekasse og i Smøreksporforeningen. Disse ulykker havde ikke blot belastet sparernes økonomisk, men havde også svækket sansen for sparsommelighed. Man stod derfor her overfor en samfundsinteresse (Hør!).

Regeringen skulle drøfte denne sag med alvor, og gøre sit yderste for at udfinde, hvad der fra statens side kunne gøres for at mildne katastrofens følger. Ministeriet anså det for heldigst, om tillidsmændene snarest ville udarbejde et grundlag, som kunne støtte tillidsmændene i deres arbejde (Hør!).

Efter forslag af Ole Hansen vedtoges med omtrent enstemmighed følgende resolution:

"Til regering og Rigsdag.

Cirka 700 tillidsmænd i Den sjællandske Bondestands Sparekasse taler deres beredvillighed for at bringe betydelige ofre for at rejse Sparekassen, og derved mildne følgerne af besvigelserne.

En genrejsning af Sparekassen vil ikke kunne ske uden hjælp fra statens side, og tillidsmændene henvender sig til den høje regering og Rigsdag om at der ydes sparernes et tilskud på halvdelen af underskuddet i lighed med den støtte, der i februar blev ydet de københavnske banker.

At der tilvejebringes lovgivning for, at resten af underskuddet afskrives på spareernes konti, således at sparekassen derved kan blive fuldstændig solid.

At staten yder sin medvirken til, at sparekassen ved genrejsning af sin virksomhed kan erhverve et nødvendigt driftslån mod betryggende sikkerhed og til en rimelig rente uden at der derved påføres Sparekassen noget tab.

I forventning om at den nye regering vil imødekomme vort andragende, erklærer tillidsmændene sig villig til at søge rejst ny garantikapital på mindst 2 million kroner i andele på mindst 500 kroner, idet den gamle garantikapital vil være at afvikle af garantierne på lempelig måde til delvis dækning af det nuværende underskud."

Derefter vedtoges det på forslag af folketingsmand Rasmus Andersen at nedsætte et 6 mands udvalg, der blev valgt amtsvis.

For Sorø Amt valgtes amtsrådsmedlem Feldthusen, Høve, for Holbæk Amt sagfører Borre, Nykøbing, og for Præstø Amt folketingsmand Rasmus Nielsen, Brøderup.

Et privattelegram melder, at mødet forløb på en meget fredelig måde. Konseilspræsidentens optræden vandt bifald.

Den 13. oktober 1908: Tillidsmandsmødet i Bondestandens Sparekasse

Fra vor særlige referent.

Fra den tidligste morgenstund i dag var der stærkt rykind i byen i anledning af Den sjællandske Bondestands Sparekasses møde. Efterhånden som togene kom, samledes tillidsmændene i Grundvigs hus, hvor der hele formiddagen udfoldede sig et stærkt røre. Klokken 11 – 12 samledes forretningsudvalget med bestyrelsen til et møde for at lægge råd op, og klokken 1 åbnedes mødet. En mængde pressefolk

var samlede i vestibulen for at vente deres skæbne besejlet. Der var nemlig på forhånd ytret nogen tvivl om, hvorvidt man ville tåle pressens nærværelse. Bestyrelsen havde imidlertid besluttet at stille mødet ganske frit i så henseende, og det synes ikke at være rejst store indvendinger fra forsamlingen, da det varede kun et øjeblik, før dørene gik op. Om mødet er der at sige, at det forløb på en måde, som taler til megen ære for Sparekassens mænd. Forhandlingerne førtes under de mest fordragelige former, og der kom ikke en mislyd til orde under det 3½ time lange møde. Man var fra alle sider enige om, at der nu var noget nyttigere end at skændes om tingene.

En del af mødet overværedes af konseilspræsidenten, finansministeren, indenrigsministeren og hr. Sigurd Berg. Konseilspræsidenten tog hen mod slutningen af mødet ordet for at udvikle sit syn på stillingen, og hans tale modtoges med stærkt bifald, som hans nærværelse ved denne lejlighed åbenbart gjorde det bedste indtryk på forsamlingen. Vi henviser i øvrigt til nedenstående.

Referat

Folketingsmedlem Ole Hansen bød velkommen og meddelte, at han, før man gik over til dagsordenen, ville give nogle meddelelser. Han oplyste derefter, hvad jo i forvejen vil være bekendt, at bestyrelsen havde antaget overretssagfører Amdrup til juridisk konsulent, medens direktør Hassing-Jørgensen har fået til opgave at redigere Sparekassens regnskaber. Hvad konsulenten angik, da var det under de nuværende fortvivlede forhold en nødvendighed at have en mand, der var i stand til at skue igennem sagerne. Når man havde ønsket at få regnskaberne gennemgået af en kyndig mand, så var det, fordi man her stod overfor noget, der ikke skulle lægges skjul på. Begge de to herrer var til stede ved mødet i dag, og bestyrelsen ville foreslå, at Amdrup overtog dirigenthvervet, da det sikkert ville være heldigt, at mødet lededes af en juridisk kyndig mand.

Amdrup takkede for valget. Han behøvede næppe at opfordre forsamlingen til at vise ro under forhandlingerne. Den ulykke, der havde ramt landet, var af en så forfærdende karakter, at ingen kunne være oplagt til at fremkomme med stærke ord. Man måtte nu samles om den eneste værdige opgave: At søge Sparekassen genrejst (Hør! Hør!).

Derefter gav folketingsmedlem Ole Hansen en beretning., som blev efterfulgt af et indlæg fra direktør Hassing-Jørgensen.

Amtsrådsmedlem Feldthusen, Høve, ville, som en af Sparekassens ældste tillidsmænd, gøre nogle bemærkninger ud fra et tillidsmandsstandpunkt. Det var, som Ole Hansen sagde, en alvorlig stund, der var inde for den sjællandske bondestand, som for vort land i det hele, og han ville oprigtig håbe, at man nu mindre ville opholde sig ved fortidens brøst end ved fremtidens arbejde (Hør! Hør!). Hellere end at tale om, hvor skylden ligger, må vi gøre et alvorligt arbejde på at rejse Sparekassen (Hør!). Gør vi ikke det, kan vi let miste den sympati, som er nødvendig, hvis vi skal få Sparekassen rejst. Vi er vel alle enige om, at vi ikke kommer igennem ved egen hjælp, men at Staten må træde til. Men vi må selv lægge ryg til (Hør!). Går Sparekassen til grunde, går meget mere i stykker for den sjællandske bondestand, hvor meget er vel ingen rigtig i stand til at overskue, men en stor ulykke ville det være. Det var vel bedst, om der her nedsattes et udvalg til at forhandle videre med regering og Rigsdag, men det vil næppe være heldigt at slå noget bestemt fast, så længe sagen endnu ikke er fuldt oplyst. Det er ting, vi nok kommer over. Men her må et gøres klart: Vor vilje og evne til at være med i arbejdet. Og lad os så enes om at føre en fordragelig forhandling. Mislykkes dette møde, mislykkes Sparekassens rejsning (Hør!).

Derefter havde følgende personer nogle indlæg: Forstander Anders Jørgensen, Høng Højskole, landstingsmand R. Hansen, Gundsøllille, gårdejer P. Larsen, Marke, Ole Hansen, folketingsmand Carl Hansen, L. Rasmussen, Vedsegården, folketingsmand Poul Christensen og mejeriforpagter Nielsen, Viby. Dirigenten oplyste, at et udvalg, der nedsattes på dette møde, kun kunne få rådgivende myndighed, men bestyrelsen var enig om at ville tillægge et sådant udvalgs mening afgørende betydning. Hvad spørgsmålet om tvangsakkord angik, var forholdet det, at sparernes tilgodehavender ikke kunne nedskrives uden speciel lovhjemmel.

Konseilspræsident Neergaard og de ovenfor nævnte ministre var på dette tidspunkt kommet til stede, og dirigenten kunne snart efter bringe forsamlingen den meddelelse, at konseilspræsidenten havde bedt om ordet.

Konseilspræsidenten besteg talerstolen, hilst med en mægtig bifaldsstorm. Der havde, bemærkede han, været både ham og de andre ministre kært at kunne være til stede ved denne lejlighed. Det var forsamlingen bekendt, at folketinget i en beslutning havde udtalt sin vilje til at mildne følgerne af den ulykke,

der var overgået landet, og en af de værste følger var jo Den sjællandske Bondestands Sparekasses sammenbrud. Det var ikke blot en stor økonomisk ulykke, der ramte så hårdt, fordi den ramte så langt ned og tilintetgjorde frugten af mange års møjsommeligt arbejde og sparsommelighed. Der var også andre værdier, der stod på spil. En ulykke, som denne kunne ikke andet end svække sansen for sparsommelighed i vort Folk (Hør!). Der var nok i tiden, der drog folk bort fra sparsommeligheden, og dette her skulle jo ikke gøre det bedre. Mange ræsonnerede sikkert som så, at det kunne jo ikke nytte at spare, når pengene ikke var sikre. Det var den slags moralske følger, der måtte bodes på, og der var da her en virkelig samfundsinteresse at varetage (Hør! Hør!). Det gjaldt ikke blot nogle enkelte nødlidende, som man gerne ville komme til hjælp, Det gjaldt hele samfundet, og det gjaldt navnlig i en tid, hvor vi stod midt nede i en økonomisk nedgangsperiode, og hvor det gjaldt om at skabe kapital. Taleren kunne i øvrigt ikke sige meget på nuværende tidspunkt, men den regering, der nys var dannet, havde sin alvorligste opmærksomhed henvendt på denne sag. Helt ophæve følgerne kunne man naturligvis ikke, og konseilspræsidenten måtte advare mod at spænde forventningerne for højt, men ministeriet skulle tage den sag op og gøre det bedste (Hør! Hør!). At den opmærksomhed, de nærmest interesserede viede sagen, måtte blive af afgørende betydning for dens videre fremme, var en selvfølgelig sag. Det måtte bydes ofre; der kunne sikkert også spares noget i administrationen, og udlånsrenten måtte vist nok sættes op. Der var ikke noget rimeligt forhold mellem den og indlånsrenten. Noget bestemt kunne ministeriet altså ikke love, men det sås, hvilke samfundsinteresser der stod på spil (bifald!).

Dirigenten: Jeg tror, at vi alle kan være enige om at sige konseilspræsidenten tak for hans udtalelser (Hør! Forsamlingen rejser sig). Der var nu indkommet flere forslag af forskellig art, således et, der henvendte sig til regering og Rigsdag (af Ole Hansen), og et angående nedsættelse af et udvalg. Ole Hansen oplæste sit forslag, der var gengivet i referatet i gårnummeret. Efter nogle indledende bemærkninger sagde han: Det var hans opfattelse, at der burde nedsættes et udvalg. Bestyrelsen stod i øjeblikket meget svagt, ingen følte det bedre end den selv, og skulle Sparekassen rejses på ny, måtte den søge støtte hos nye mænd (Hør! Hør!).

Derefter var der indlæg fra Poul Christensen, folketingsmændene Carl Hansen og Rasmus Andersen, Lars Frandsen, Gudum, J. P. Pedersen, Lillevang, Ole Hansen og Jacob Hansen, Forsinge.

Efter der var vekslet endnu nogle replikker om sagen, gik man til afstemning, og denne gav til resultat, at Rasmus Andersens forslag vedtoges med overvældende flertal.

Udvalget kom til at bestå af de i går nævnte mænd og tillige landstingsmand, justitsråd R. Hansen, Roskilde Amt, amtsrådsmedlem Chr. Jacobsen, Frederiksborg Amt, og gårdejer Jens Hansen, Sengeløse, Københavns Amt.

Derefter hævdedes mødet.

Den 17. september 1909: Generalforsamling i Bondestandens Sparekasse

Den ekstraordinære generalforsamling i Bondestandens Sparekassen i dag i Grundtvigs Hus havde samlet antagelig godt 300 repræsentanter. Klokken 11 åbnede formanden for tilsynsrådet, amtsrådsmedlem Feldthusen, Høve, generalforsamlingen.

Havde man, bemærkede ha, sagt i fjor ved denne tid, at om et år ville Sparekassen på ny være genrejst, havde sikkert ingen villet tro det. Nu er det dog en kendsgerning. Det var ikke blot en overraskelse, at den var genrejst, men at den havde vundet så god tilslutning, som den allerede havde. Grunden hertil var sikkert væsentlig den, at den havde en vagt uden om sig på 7.000 tillidsmænd. Men det havde også stor betydning, at den sjællandske presse havde støttet sagen, så godt som den havde. Derfor vor bedste tak til pressen. vi erkender, at uden den var det umuligt at rejse denne sag, og vi erkender, at vi heller ikke i fremtiden kan undvære pressens støtte. Til gengæld skal vi love, at vi skal lægge den hele virksomhed åbent frem, også for pressen.

Dernæst må jeg tilføje, fortsatte taleren, at det ville have været umuligt at rejse Sparekassen på en så god måde, hvis ikke vi havde haft så udmærket assistance i bankdirektør Hassing-Jørgensen. Tilsynsrådet bringer ham derfor sin bedste tak. Jeg er overbevist om, at jeg her er i overensstemmelse med generalforsamlingen (Forsamlingen rejste sig).

Da vi sidst holdt generalforsamling, gav vi vor tilslutning til overenskomst med Smøreksporforeningen på det grundlag, at den udredede 1 million kroner. Den resolute måde, hvorpå generalforsamlingen

handlede, er just ikke blevet gengældt fra den anden side. Det havde været ønskeligt, om det allerede var sket, men forhåbentlig vil det ske, så også denne sag kan ordnes af overenskomstens vej.

Den første generalforsamling efter sammenbruddet var den egentlig stiftende. Det var den, der gav stødet til den første garantitegning, siden til den anden, og nu videre til Sparekassens genrejsning. Jeg føler mig overbevist om, at når historiens dom en gang skal skrives over denne skændselsgerning, at det da vil blive fremhævet, at den sjællandske bondestand gjorde sit for at udviske den skamplet, der her var sat på vort folk.

Den første sag på dagsordenen var valg af direktører. Tilsynsrådet indstillede bankdirektør Poulsen, Revisionsbanken, og overrettsagfører Amdrup. Efter nogen debat blev de to indstillede direktører valgt enstemmigt. De to direktører kom nu tilstede, og den ny førstedirektør holdt en tale.

Derefter blev der valg af revisorer. Generalforsamlingen sluttede med leveråb for Sparekassen.

Den 19. marts 1911: Søndagslæsning om Ane og Johannes Feldthusen

Som mange af vore læsere vil vide, kan en af Sjællands mest kendte bondemænd, forhenværende folketingsmand og amtsrådsmedlem, gårdejer Johannes Feldthusen på onsdag den 22. marts 1911 holde guldbryllup. Til hosstående for nylig tagne portrætter af guldbrudeparret vil vi gerne føje en kort livsskildring.

Feldthusen blev født den 13. januar 1836 i Staus Mølle på Tåsinge. Faderen var en både dygtig og anset mand. Møllebedriften var den største på øen. I sin opvækst hjalp Johannes nu og da til på møllen, men hans lyst stod ikke hertil, men til landvæsenet. Da han derfor to år efter sin konfirmation tog hjemmefra, var det ikke uddannelse i mølleri, men i mere moderne landbrug, han søgte. Han kom til proprietær Langkilde, Langkildegård, for at lære landvæsen. Hr. Langkilde tog om søndagen i Ryslinge Kirke for at høre pastor Birkedal. Den unge Johannes kørte da gerne med, og næste vinter kom han på Kolds højskole i Ryslinge – det andet og sidste år, denne holdtes i det gamle hus på Ryslinge Mark. Næste sommer var Feldthusen atter hos Langkilde og om vinteren på Kolds højskole igen, men nu var den flyttet til Dalby på Hindsholm, hvorfra den i 1862 flyttedes til Dalum. I Ryslinge tog Kold gerne en gang hver uge de ikke mange elever med hen til Birkedal, hvor samtalen og diskussionen gik livligt mellem de to, sjældent kunne de helt samstemme, men de kunne alligevel ikke undvære hinanden. Kold havde jo et forunderligt greb på at bibringe sine elever syn og tro på et åndeligt virkelighedsliv, og dette livssyn har Feldthusen bevaret gennem sit lange liv. Som bekendt har den nuværende konseilspræsident, Klaus Berntsen, også modtaget sine første store indtryk hos Kold. Og det samme er tilfældet med en af Venstres betydeligste rigsdagsmænd, landstingsmand Jørgen Pedersen, der først var elev og senere, efter at have taget lærereksamen, i mange år lærer ved skolen.

I vinteren 1854 havde Feldthusens morbroder forpagtet Oure Præstegård mellem Nyborg og Svendborg. Da Johannes samme forår kom fra Dalby, blev han, skønt kun 18 år, bestyrer af denne bedrift og medinteressent i forpagtningen, et forhold, der til gensidig tilfredshed bestod til Feldthusens 25. år, da han overtog forpagtningen for egen regning.

Samme år holdt han den 22. marts 1861 bryllup med Anne Nielsen, søster til den i agrariske kredse godt kendte H. P. Nielsen, Oure. Deres fader var den bekendte og meget ansete landstingsmand og amtsrådsmedlem Niels Hansen, Oure, hvis liv og virksomhed vi tidligere har omtalt, da han hos sviger sønnen Feldthusen i Høve (en anden datter er Rasmus Dinesens enke på Høve Mark) fejrede sit diamantbryllup. Han døde, om vi husker ret, den 13. november 1906.

Feldthusens hustru er 6 år yngre end sin mand. Det tør med fuld sandhed siges, at han i Anne har haft en god, trofast og sjældent dygtig hustru. Uden hendes store dygtighed såvel inden for hjemmets døre, som til at lede gårdens bedrift, når det gjordes fornødent, ville det have været ganske umuligt, uden at lide økonomiske skibbrud, for Johannes at deltage i det offentlige liv i den grad, som tilfældet var været. I foråret 1865 købte de gården i Høve. Som så mange andre tåsingboere og langelændere søgte de til Sjælland for at købe ejendom, da hjemlandet var fæstegods. Den 1. august 1865 tiltrådte Feldthusen gården. Allerede næste år blev Feldthusen valgt ind i sognerådet med den bagtanke, at han næste år skulle være formand, hvad han dog bestemt frabad sig, da han følte sig for lidt lokaliseret endnu. Derimod gik han ind på at være formanden behjælpelig med at føre brevveksling og regnskab. Senere var han sognerådsformand i 9 år.

Som politiker begyndte Feldthusen, da lærer Kruuse fra Greve ved valget den 20. september 1872 stillede sig som Det forenede Venstres kandidat mod lensgreve Holstein Holsteinsborg. Feldthusen støttede Kruuse på adskillige møder og satte navnlig meget ind på at få Venstre organiseret. Næste gang stillede daværende friskolelærer i Ormidsløv Kristian Rasmussen (Stenbæk) sig som Venstres kandidat. Kampen var hård. Der holdtes møder i en da ukendt talrigdom, men greven bar atter sejren hjem. Derimod lykkedes det at sejre på den for Venstre så flotte valgdag, den 25. april 1876. Et fortsat stærkt organisationsarbejde var gået forud. Feldthusen var den drivende kraft, og han gav efter for indtrængende opfordringer om selv at stille sig. Han valgtes med 949 stemmer imod grevens 882 stemmer. Næste gang led Venstre under vintervalg, Folkebankens fallit og spild i Venstre. Den 3. januar 1879 tabtes både Slagelse og Skelskør. Den sidste gav grev Holstein 1047 stemmer mod Feldthusens 875 stemmer.

Fremdeles gik det op og ned. Ved valget den 24. maj 1881 holdt greven endnu kredsen med 1006 stemmer mod Feldthusens 940 stemmer, men to måneder efter, den 26. juli 1881, smilede lykken atter til Venstre. Feldthusen valgtes med 1126 stemmer mod grevens 1014 stemmer. Atter holdt Feldthusen kredsen i 1884 med 1181 stemmer mod grev Holsteins 1085 stemmer. I 1887 bukkede Feldthusen igen under for greven, og han stillede sig så ikke oftere i Skelskør Kredsen. Derimod repræsenterede han en valgperiode Fakse Kredsen. Senere har han ikke været at formå til at stille sig, skønt der under forhandlingspolitikken og Venstres ofte vanskelige forhold kunne have været brug for ham. Sin betydeligste rigsdagsgerning øvede han utvivlsomt i sin sidste rigsdagsperiode. Da var han med til at indlede og organisere den forhandlingspolitik under Bojsens og R. Clausens førerskab, som et par år senere førte til det storpolitiske forlig, der efter 9 års provisorisme atter bragte den forfatningsmæssige ret til at blive gældende i Landet. Det var en hård overgang. Mange kunne ikke og andre ville ikke se retfærdigt i denne sag. De mest hårrejsende beskyldninger og de værste skældsord var god mønt overfor gamle venstre-mænd. Feldthusen fik sin rundelige del af denne hårde konfekt. Nys samlingsmærke i sin kreds, som den, der havde arbejdet mere end andre for at gøre den Venstre, blev han nu forkæret, forhånede og udskreget som "overløber", "ny-estrupper" og alt andet. Dels af hyrede smædeskrivere, men dels også af vildledte gode mænd. Det kunne gøre ondt, men han klagede aldrig og veg ikke et skridt fra sin overbevisning. Tiden har også for længst givet ham fuld oprejsning. Men i disse stormvejrstider var han også for nærværende blad en støtte af megen betydning, en af dem, man trygt kunne stole på, og som det udpræget politiske hoved, han er, kunne han altid se politisk på en sag.

I det hele vil dette blads redaktør gerne ved denne lejlighed sige Feldthusen oprigtig tak for mangt et godt råd og mangan lærerig samtale gennem de snart mange år. Har vi ikke altid, men dog for det meste, kunnet se ganske ens på øjeblikkets politik, så har vi bestandig kunnet tale fortroligt og tillidsfuldt om den med hinanden.

I foråret 1880 valgtes Feldthusen ind i Sorø Amtsråd, og han sad der uafbrudt til i fjor, da han ikke længere ønskede genvalg. Det var ikke blide kår at gå ind til. Den skarpe politiske kamp nåede også ind i Amtsrådet, som stod delt i to lejre, mellem hvilke der sjældent var vej. Da Venstre medlemmerne i 1886 ikke ville pålægge Bringstrup-Sigersted Sogneråd at forkynde et provisorisk cirkulære, blev de idømt bøder, som de afsonede i fængsel. Feldthusen sad i Rude i 14 dage.

Men efterhånden kom der bedre arbejdskår. Det blev Feldthusen og Otto Scavenius, som slog bro, og et godt sagligt arbejde indledes og fortsattes til gavn for Amtet.

Økonomisk fordel har Feldthusen ikke haft af sin offentlige gerning. At være Amtsrådsmedlem er altid penge ud af lommen og brug af en masse tid i det offentlige anliggender. Og rigsdagsmændene havde i Feldthusens tid kun 6 kroner i diæter og ikke frikort til banen. Tilmed havde Feldthusen langt, 2 mil (15 km), til den nærmeste station, Slagelse. Men takket være den dygtige hustru kunne det økonomiske alligevel gå sin gode gang fremad. Og så var der den ting, at det offentlige liv aldrig har gjort Feldthusen til sofabonde. Når han var hjemme, tog han selv fat som den bedste i alt forefaldende arbejde. Betegnende er det, at da han var falden i Skelskør i 1887, sagde han til sin hustru, da han kom hjem: "Nu får jeg tid, og nu bygger vi os et nyt stuehus i sommer". Og således blev det.

Ved siden af sit kommunale og politiske virke har Feldthusen altid været åndelig interesseret. Han var blandt andet med til de store kirkelige vennemøder i Grundtvigs levetid og senere. Han var også blandt dem, som fik pastor P. Rønne til på bestemte tider at tale og, så længe det tillades, at holde altergang i

Høve. Derefter var han virksom for Valgmenighedens oprettelse. Kirken på Høve Mark indviedes fastelavns søndag i 1880. Nu er det som bekendt en Frimenighed.

Han har også været landvæsenskommissær og medlem af overskatterrådet for Sorø Amt, men han nedlagde disse hverv, da han gik ud af Amtsrådet. I en del år i 1880-erne sad han i bestyrelsen for aktieselskabet "Sorø Amtstidende", og i mange år har han været et virksomt medlem af bestyrelsen for Slagelse Andelssvineslagteri. I dets anliggender har han flere gange været i Hamborg og England.

Det foreløbig sidste, Feldthusen har viet sine agitatoriske evner og sin arbejdskraft, er genrejsningen af "Den sjællandske Bondestands Sparekasse". Med mund og pen kæmpede han med held for denne opgaves løsning. Han blev valgt ind i tilsynsrådet og er formand for dette. Med ungdommelig liv og lyst har han taget denne gerning op og må i den anledning meget ofte gøre rejsen mellem Høve og København.

Det er et rigt og på en gang mangeartet og dog harmonisk liv, dette guldrudepar har haft i de forløbne 50 år. Af 4 børn lever en søn, som bestyrer bedriften nu, og en datter, som alt i en del år har været gift i nabosognet.

Både Feldthusen og hans hustru er endnu i det mindste tilsyneladende kun lidt berørt af årenes vægt. For menneskelige øjne at se kan de endnu have et godt stykke tid til fortsat livsgerning.

Den 8. juni 1915: Generalforsamling i Bondestandens Sparekasse

I dag holdt Den sjællandske Bondestands Sparekasse sin årlige generalforsamling i Grundtvigs Hus. Generalforsamlingen var som sædvanlig stærkt besøgt, og den begivenhed, som samlede opmærksomheden om sig, var Feldthusens tilbagetræden som formand. Beretning og regnskab gav ikke anledning til diskussion.

Feldthusen tager Afsked

Formanden, gårdejer Feldthusen, Høve, åbnede generalforsamlingen og udtalte: Jeg har den ære for sidste gang for mit vedkommende at åbne generalforsamlingen i Bondestandens Sparekasse, og jeg skal tillade mig at byde Dem alle velkommen.

Af regnskabet vil det ses, at fremgangen er som sædvanlig. Overskuddet er derimod ikke så stort. Fonds er nedskrevne med et beløb på 106.000 kroner, men jeg har den opfattelse, at det ikke skal blive det endelige resultat. Jeg håber at forholdene vil udvikle sig således, at Sparekassen ikke skal ty til at sælge sine fonds, og så retter det sig jo igen.

Når jeg i dag skal aflægge beretning om virksomheden, vil jeg gøre det på en noget anden måde end ellers – jeg vil kaste et blik tilbage over begivenhederne indtil nu.

De erindrer alle katastrofen i 1906, og De erindrer jo også den store beredvillighed, der var til at hjælpe til med at genrejse Sparekassen. Jeg udtalte den gang det håb, at det efterhånden måtte lykkes at afvaske den plet, som var blevet sat på Den, og det er jo i nogen måde sket indtil denne dag. Jeg vil gerne erindre om det arbejde, det genrejningsarbejde, der blev gjort ude i kredsene. Vi støttede her hinanden, så godt vi kunne. Stemningen var os god, og resultatet blev langt over forventning. Og jeg vil også gerne erindre om, at en af de mænd, som var med i dette genrejningsarbejde, var den nuværende handels- og trafikminister Hassing-Jørgensen. Han var med til ikke alene at bringe orden i tingene, men også i det gode organisationsarbejde, som blev gjort. Fremdeles vil jeg nævne overrettsagfører Amdrup, som gjorde et dygtigt juridisk arbejde, som vi også skylder tak for.

Det er min overbevisning, at hvis Sparekassen den gang var gået i likvidation, ville det sandsynligvis have ført til, at al den kapital, den lå inde med, var gået tabt gennem processer og på anden måde, så der ikke var blevet noget tilbage til indskyderne. Som det nu er gået, er dog en del blevet udbetalt til indskyderne, der har fået nogle og halvfjerds procent, og ikke alene er kapitalen reddet, men også alle de prioriteter, der indestod i Sparekassen. Og det er ikke det mindste der er sket.

Når jeg ser tilbage, synes jeg, at det alt sammen ser lyst ud i dag i forhold til den gang. Det vil jeg gerne for mit vedkommende sige tak for. Tak til repræsentanterne og tak til pressen, der har været os god. I sig selv kan det synes en ringe sag at genrejse en sparekasse, men i dette tilfælde var det af overordentlig betydning for den sjællandske bondestand, og vi må have lov til at være glade for, at det er gået så godt. Den tabte tillid er vendt tilbage, og jeg tør sige, at den vokser, som årene går. Mange nye indskydere er trådt til, og udlånene er fulgt med i samme grad, men jeg vil gerne have lov til at sige i dag, at det måtte også ske. Det var en nødvendighed for den sjællandske bondestand. Den er sådan situeret, at hvis den

vil støtte sig eget pengeinstitut, er den i stand dertil og behøver ikke at blive afhængig af andre pengeinstitutter.

Om bankerne gælder det jo, at de kan give højere rente, men når det drejer sig om lån, kommer man til os, for så er pengene i bankerne for dyre (Hør!). Hvor vidt landmændene er bedst tjent med denne ordning, må de selv afgøre. I dette lille land har vi jo vor fulde frihed, men en given ting er det, at fortsætter Sparekassen på samme gode måde, så er der ikke mange pengeinstitutter, der har de betingelser, som Sparekassen har med det udstrakte selvstyre.

Da det nu er sidste gang, jeg står her som formand, vil jeg også gerne minde om, hvor heldigt tilsynsrådet har været med de ledere, de har skaffet sparekassen. Det gælder om den første direktør, Paulsen, som vi så hurtigt måtte af med, og det gælder om den nuværende direktør, hr. Gyrling. Jeg vil gerne sige tilsynsrådet tak for de år, der er gået, og jeg vil ønske, at samarbejdet må fortsættes på samme gode måde.

Der er meget, som ligger mig på sinde, men som jeg ikke ved denne lejlighed skal komme ind på. Kun vil jeg sige for mit eget vedkommende, at det jo gerne går sådan, når en eller anden større sag skal sættes i gang, at man er tilbøjelig til at tro, at der falder et godt ben af til vedkommende. Den betragtning har ikke været ledende for mit vedkommende. Jeg har modtaget mine diæter for rejserne herind, og jeg håber ikke, at nogen deraf skal tage anledning til at sige, at jeg har villet gøre forretning ud af min virksomhed i Sparekassen. Jeg tror, at jeg tør sige, at det for mit vedkommende er gået så nogenlunde lige op, men jeg vil dog ikke undlade at tilføje, at det næppe er rigtigt, at det bliver ved med at gå i den skure. Det er et betydeligt ansvar, der er langt på formandens skuldre, og man må vist forberede sig på at give formanden et nogenlunde rimeligt vederlag for hans arbejde. Det gør man i andre pengeinstitutter, og det skal vi også gøre, nu da Sparekassen er i en god gænge.

Til sidst vil jeg udtale ønsket om, at Sparekassen må gå en god fremtid i møde. Jeg siger tak til alle for de forløbne seks år. Det har været mit kæreste arbejde i mit liv. Skønt jeg på forskellige områder har haft lejlighed til at gribe ind i det offentlige liv, har intet arbejde tilfredsstillet mig som dette, og at jeg har fået lov til at være med trods min høje alder, er jeg glad for. Det vil være mit kæreste minde, når jeg nu trækker mig tilbage.

Efter at landstingsmand Julius Frandsen dernæst havde overtaget dirigenthvervet, aflagde direktør Gyrling "Beretning om Virksomheden". Efter at direktøren havde redegjort for de enkelte poster på regnskabet, sattes dette under afstemning og godkendtes enstemmigt.

Derefter foregik valg af medlemmer til tilsynsrådet. Resultatet var, at folketingsmand Rasmus Andersen blev valgt for Sorø Amt i stedet for Feldthusen. Alle de andre valg var genvalg. Ligeledes genvalgte revisorerne. Dermed var dagsordenen udtømt.

En tak til Feldthusen

Gårdejer Jens Pedersen, Brangstrup, fik derefter ordet og udtalte en varm tak til Feldthusen for hans store arbejde i Sparekassens tjeneste. Det var, udtalte han, naturligt i dag at kaste blikket tilbage og mindes den betydning, Feldthusen havde haft for Sparekassens genrejsning. Første gang Feldthusens navn sattes i forbindelse med genrejningsarbejdet var på et møde den 12. oktober 1908. Alt så da trist og mørkt. Det var tunge tider for sparerne og tunge tider for de sjællandske bønder, men den der først rettede blikket fremad, var Feldthusen. Vi må genrejse Sparekassen, sagde han, dermed rejser vi os selv, og disse ord kunne stå som motto over hele Feldthusens virksomhed. Der rejste sig mange tvivlende røster, men Feldthusen så igennem det hele, og han optog arbejdet med et ungdomsmod, som ingen kunne gøre ham efter. Feldthusens deltagelse i det offentlige liv var ikke af ny dato, og dette kom ham til nytte under genrejningsarbejdet. Han var personlig bekendt af Niels Neergaard og Klaus Berntsen, der begge den gang var medlemmer af Regeringen, og når Bondestandens Sparekassen ikke den gang nåede større støtte fra Statens side, så var det ikke de tre herrers skyld. Der var meget, at sige Feldthusen tak for i dag, meget at takke ham for fra hans offentlige virksomhed, men hjemmet var dog Feldthusens kæreste sted. Derfra hentede han styrke til at udrette alt det, han havde nået, og når han i dag trådte tilbage som formand for Bondestandens Sparekasse, var det godt at vide, at hjemmet var hans kæreste opholdssted. Han havde sikkert mange rige minder at hvile på, og af hans ord her i dag vidste man jo, at mindet om hans virksomhed i Bondestandens Sparekasse var det kæreste af dem alle. Ingen havde kunnet gøre det arbejde for sparekassen, som Feldthusen havde gjort. Selv ville han måske sige, at det var for meget sagt, men taleren tillod sig at tro, at det var rigtigt. Under Feldthusens ledelse

var både tilliden og kapitalen vundet tilbage, og der var grund til at sige tak for, at dette er nået. Til denne tak ville taleren føje ønsket om, at Feldthusen måtte gå en lys livsaften i møde. Feldthusen leve! (Kraftige hurraråb!).

Feldthusen: Ja, mange tak! Jeg har ikke andet end at sige: Tak for trofast medarbejderstab i de svundne år. Vi står aldrig mål med, hvad der siges ved sådanne lejligheder, men jeg har kunnet træde tilbage under gode forhold (Stærkt bifald).

Derefter sluttede dirigenten, Julius Frandsen, generalforsamlingen med et leve for Sparekassen.

Valg af formand

Straks efter generalforsamlingen samledes tilsynsrådet til møde for at foretage valg af Feldthusens eftermand. Valgt blev næstformanden, forhenværende folketingsmand Rasmus Nielsen, Brøderup, og til næstformand valgtes Hans Hansen, Herslev.

Den 9. juni 1915: Afskedsfesten for Feldthusen

Efter generalforsamlingen i Bondestandens Sparekasse i dag samledes repræsentanterne til en afskedsfest for Sparekassens gamle formand, hr. Feldthusen. Omtrent 300 af de mødte repræsentanter havde efterkommet indbydelsen, men desuden deltog flere særligt indbudte, således handelsminister Hassing-Jørgensen, sparekassens første direktør efter krakket, hr. direktør Poulsen, hele sparekassens personale og flere andre. Festen forløb på den smukkeste måde, og de mange taler, der blev holdt for hædersgæsten, var alle udtryk for den taknemmelighed, Sparekassens venner nærer overfor ham, for hans arbejde ved dens genrejsning. Det var andet og mere end den sædvanlige bordtalelyrik, men der blev vist ikke sagt et ord mere, end man kunne stå ved.

Referat

Landtingsmand Jul. Frandsen bød velkommen til bords, og efter at man havde sunget en for lejligheden skrevet sang, talte den nye formand, gårdejer Rasmus Nielsen, Brøderup, for hædersgæsten: Det var alderen, der bevægede Feldthusen til at træde tilbage som formand – i åndelig henseende var han frisk og begejstret som altid. Det var sikkert ikke for meget sagt, at ingen havde lagt et så stort arbejde ind for Sparekassens genrejsning. Feldthusen havde været kaldet til meget i sit liv, og i alle de stillinger, han havde siddet inde med, havde han arbejdet med ærlig vilje, men ingen gerning havde han dog omfattet med større glæde end den, han havde øvet i Bondestandens Sparekasse. Hvem havde turde håbe på, at den kunne genrejses på så smuk en måde? Mange, selv af Sparekassens bedste venner, frygtede, at der ikke skulle blive den nødvendige tilslutning, men Feldthusens lyse syn sejrede. Han mente, at den nok skulle arbejde sig stor, og dette håb gik i opfyldelse. Feldthusen havde hele sit liv igennem bevaret kærligheden til den stand, han var runden af. Han var bondeven i liv og sjæl, og deri havde han sit faste rygstød. Når han nu trak sig tilbage, var det godt at vide, at kærligheden til hans hjem dog var større endnu, og taleren ville udtale det håb, at Feldthusen måtte vedblive at være åndsfrisk og bevare sit lyse syn ikke blot på Sparekassens fremtid, men på alt godt, der røre te sig i vort Land. Et leve derfor (Kraftige hurraråb!).

Direktør Amdrup talte derpå for gæsterne, særlig handelsminister Hassing-Jørgensen, der havde gjort så godt et grundlæggende arbejde indenfor Sparekassen, og den tidligere direktør Poulsen, hvis reformatoriske virksomhed var den basis, Sparekassen igen havde vokset sig stærk på.

Direktør Gyting takkede Feldthusen, fordi han havde været direktionen en god fører. Tit vidste han udvej, hvor andre knap øjnede en sti. En tak også for den forståelse, han havde vist overfor de fejlgreb, som ikke kunne undgås. Man skulle imidlertid ikke rose, så ørerne falder af, og talerne havde da også en klage at fremføre. Havde de været ude sammen, og taleren syntes, at de havde bestilt nok og gerne ville hvile på vejen hjem, så først kom der rigtig liv i Feldthusen, og han havde på den måde snydt ham for mange timers søvn (Munterhed). I Amdrup og ham havde han fundet to medarbejdere, hvis venskab ville vare for livet. Ved denne lejlighed skulle også lyde en tak til Feldthusens hustru, en tak fordi hun altid så beredvilligt havde undværet ham, og fordi hun havde forstået at røgte hjemmets gerning således, at Feldthusen trygt havde kunnet give sig i kast med opgaverne udadtil. Personlig ville taleren sige tak for godt samarbejde. Det kunne ikke undgås, at man i en virksomhed som Sparekassen nu og da kunne se forskelligt på en ting og skifte et stærkt ord., men når det var overstået, havde det altid hos taleren fremkaldt en større anerkendelse af Feldthusens redelige karakter. Feldthusen leve! (Hurra!)

Handelsminister Hassing-Jørgensen takkede for de venlige ord og for den velvilje, han i det hele havde mødt indenfor Bondestandens Sparekasse. Det var rigtigt, at det var en alvorlig gerning, man stod overfor ved Sparekassens genrejsning, det var en operation, som gik lige ind til benet, og som det kun var muligt at komme over, når konstitutionen i sig selv god. En institution, som Bondestandens Sparekasse, hvilede på begrebet tillid, og når tilliden misbruges, selv om det var på en så frygtelig måde som her, var der dog ikke andet at gøre, end at søge tilvejebragt et nyt grundlag for den. Det var det, man havde gjort, og det viste sig jo nu, at denne tillid var berettiget. Det var imidlertid ikke alle dem, der havde været med i det grundlæggende arbejde, der troede på det. Den eneste, der var vis på, at det ville lykkes, var egentlig Feldthusen, og det hængte sammen med andre ting. Når man her samledes om at fejre Feldthusen, var det mindre personen, man fejrede, end det, denne person var symbolet på: Den uegenlyttige standsfølelse. For denne var Feldthusen et stærkt udtryk, og på dette grundlag ville man fra alle sider slutte sig til ham. Men Feldthusens virksomhed hvilede på et endnu bredere grundlag, på det, som Rasmus Chr. Rask gjorde til sit valgprog, da han sagde, at sit Fædreland skyldte man alt, hvad man kunne udrette. Feldthusen var ikke blot bondeven, han var fædrelandsven i ordets alleregntligste betydning, og lad os samles i det ønske, at Feldthusen i så henseende må blive et mønster til efterfølgelse. Det er ikke mere end et par dage siden, at vi gennemførte et fredens værk, men det er ikke blot på dette område, at vi skal søge at holde enigheden i stand. Jeg vil med dette særlige henblik på Feldthusens virksomhed udbringe et leve for ham (Hurral!).

Etatsråd Mathiesen, Roskilde, motiverede en skål for det materiale, Feldthusen havde haft at arbejde med: De sjællandske Bønder. Om de små ting kunne de skændes, men hvor det gjaldt, satte de ryg mod ryg. Det syntes jo, om freden ellers blev bevaret, at landbruget gik gode tider i møde til at bære de gode dage. Taleren var overbevist om, at landboerne altid ville have sig som en stand, der forstod at stå sammen, når det gjaldt.

Feldthusen takkede. Havde han været en yngre mand, ville det ikke have gået an med alt det, der var sagt i dag, men han nærmede sig de 80 år. Det lod sig vel gøre, skønt det måske alligevel kunne gøre det nok. Ved hans side sad hans afløser, der havde talt kønt om ham. Han ville udtale det ønske, at man ville tage lige så vel imod ham, som man havde taget imod taleren. Som tiden gik, ville man ingenlunde blive utilfreds med det skifte. Fra direktionens side var der også talt smukke ord om ham. Omvendt havde han meget at sige direktionen tak for. Havde han ikke haft den at arbejde med, ville det set anderledes ud. Den havde kastet glans, også over hans gerning. Vistnok var der nu og da kommet forskellige standpunkter frem, men når det var overstået, var de lige gode venner for det. Sparekassen havde været dygtigt ledet, og lykken havde stået dem bi. En særlig tak skulle lyde til handelsministeren – hvad han havde sagt, var gode toner fra den tid, de havde arbejdet sammen i Sparekassen. Kun de, der havde deltaget i dette arbejde, kunne gøre sig en forestilling om, i hvilken dyb gæld Bondestandens Sparekasse og derigennem de sjællandske bønder stod til ministeren. Han havde gjort et fortræffeligt arbejde for at rede ud, hvad der måtte redes ud, for at Sparekassen igen kunne komme i gang. Hverken taleren eller tilsynsrådet ville være kommet nogen vegne, hvis de ikke havde haft Hassing-Jørgensen at falde tilbage på. Det var også hans ide, at ingen enkelt mand skulle kunne råde over Sparekassens midler, og det havde sin store betydning i retning af at styrke tilliden til Sparekassen. Tillidsforholdet var jo blevet stærkt understreget af handelsministeren, og det er jo også dette, vi kan takke for, at vi fik rejst os og fik pletten vasket af. Det var alle de mange, hele den store kreds, der sluttede sig om Sparekassen, der gjorde det. Når der løftes i flok, så kommer der kraft i tingene, så bygges Landet, det vi gerne alle skulle være med til. I den sidste tid har jeg på forskellige områder afsluttet min offentlige virksomhed. I dag tager jeg afsked med denne gerning, og jeg siger tak for alt, hvad der er gjort imod mig. Det er meget mere, end jeg fortjener. Jeg beder dem med mig bringe en tak til Hassing-Jørgensen for hans store arbejde ved Sparekassens genrejsning. Han lev (Hurral!)

Endnu talte Feldthusen for personalet, og folketingsmand Jensen-Ryberg bød kvinderne velkommen, også på det økonomiske område. Da klokken imidlertid nærmede sig togtid, hævdedes bordet, og repræsentanterne tog enkeltvis en varm afsked med hædersgæsten.

Den 12. - 13. januar 1916: 80 års fødselsdag

I morgen den 13. januar 1916 fylder forhenværende folketingsmand og amtsrådsmedlem Johannes Feldthusen i Høve 80 år.

Vi har flere gange i løbet af de senere år ved festlige lejligheder haft anledning til at opfriske Feldthusens levnedsløb, og vi skal ikke, navnlig da det kniber stærkt med pladsen i disse dage, gentage os selv. Derfor blot dette: Feldthusen er en bekræftelse af digterens ord: "Ungdom, lev i alderdommen!". Der er så mange, som går træt, og der er andre, som siger: "Her sidder vi godt", som katten sagde, da den sad på flæsket.

Men ingen af disse to skrøbeligheder klæber på Feldthusen. Derom tør der nok siges at være almindelig enighed. Derimod passer det på ham, hvad Begstrup en gang ved omtalen af en berømt engelsk politiker udtalte: "De bedste vokser i frisind med årene".

Lad os blot lige nævne, at når denne egns bønder under grundlovs kampen med sjælden enstemmighed kuede Brødrene Hansen-Kompaniet som pest og onde urter, så havde Feldthusens varme, frejdige artikler til forsvar for opfyldelsen af hans og hele Venstres ungdomsdrøm: Generhvervelsen af den gamle Grundlov, sin gode andel heri. Nej, Feldthusen er ikke gået i stå, og han har endnu mindre fornægtet sin gode tro til det menige folk.

For dette og meget andet – således hans kloge arbejde i Amtsråd og Sparekasse – vil vi gerne have lov til at bringe ham Venstres tak og lykønskning, og hertil skal vi personlig føje vores egen tak for venneråd og godt samarbejde i et stykke mere end en menneskealder.

Lykke og godt håb også i årene, som kommer! Vor politiske patriark vil efterlade en tom plads den dag, vi ikke har ham mere. Men forhåbentlig er det også et godt stykke tid fremad endnu.

1. Halvfjerdsindstyve er støvets år,
og mange før herfra må drage
men firsindstyve i dag Du når
måske kan endnu et tag Du tage.
Du er mange,
men tider lange
dit sind var ungt selv i tider trange,
ja, det er vist.

2. Fra boghvedelandet Du kom hertil
i ungdomsår med de friske kræfter,
og snart Du viste, Du var en, der vil
og Du havde mål at stræbe efter.
Din jord Du plejed,
men og Du grejed
så mange sager, som var lidt "svejed",
og det med kraft.

3. Og tillidsmand blev Du i mangel plads
i sogn, i amt, ja, også på Tinge
og Du har nok bøjed' så mangel strabads
med modpart krydsed' så mangel klinge.
I år så lange,
i tider trange,
Du virket har for sager mange
og folk og land.

4. Da ulykken kom til vor landsdels hjem
og knækkede håbet hos så mange,
trods støvets år Du med kraft trådte frem,
begav Dig ud på ture lange
Du trofast virked',
hos nogle lirked',
og værket kronedes, skønt det knirked'.
Det var en dåd.

5. For alt, hvad Du virked' og trofast stred,
en hjertelig tak Du her skal have,
hvis efterslægten i mange led
dit værk vil mindes ej mindst blandt lave.
Da frihedssagen
lå kart for dagen,
Du frygtede ej for nogen bragen,
nej, Du var tro,

6. Og sammen med takken, Du bringes her,
følger ønske for Dig og din mage,
som trofast Dig støtted' i al din færd,
såvel i mørke, som lyse dage:
Gid, hvor I bygge,
I må leve trygge
en aftenstund i Guds vingers skygge.
Det håber vi.

Den 21. februar 1917: Nekrolog over Johannes Feldthusen

Forhenværende folketingsmedlem og amtsrådsmedlem Johannes Feldthusen, Høve, er i nat afgang ved døden, 81 år gammel.

Så fik han landlov, den gamle politiske veteran. I de sidste år holdt han sig mest hjemme som følge af en betænkelig hjertesygdom. Men han tog levende del i det offentlige livs store og små begivenheder til det sidste.

Johannes Feldthusen var født den 13. januar 1836 i Staus Mølle på Tåsinge. Som ganske ungt menneske deltog han i arbejdet på faderens mølle, men hans hu stod til landvæsenet, som han lærte på en større gård, sammen med bandt andre proprietær H. Langkilde på Langkildegård i Sydfyn.

Det var i de tider en usædvanlig begivenhed at tage på højskole. Feldthusen hørte til Kolds elever i det gamle hus på Ryslinge Mark, og han var næste år igen på den til Dalby flyttede skole. Han modtog her en påvirkning, som blev i høj grad medbestemmende for hele hans liv.

I 1865, omtrent samtidig med H. Frandsen, Gudum, flyttede han herover og købte gården i Høve. De to indvandrede yngre mænd fik hurtigt og gennem hele deres virketid en meget betydelig indflydelse imellem deres standsfælder.

Feldthusen holdt sin første politiske tale under grundlovs kampen mod den reviderede grundlov i 1865 ved et møde i Dalmose Kro. og hans sidste politiske gerning blev de manende og ildnende artikler, som han under kampen for at erobre Juni-Grundloven tilbage skrev i nærværende blad i 1914. Disse ord af den gamle politiske veteranbidrog en god del til, at Kompaniet Brødrene Hansen fik så krank en lykke. Imellem disse to grundlovstaler ligger et rigt politisk liv. Da Venstre i 1876 for alvor på ny rejste hovedet i Skelskør Kreds, vaklede man et øjeblik mellem Feldthusen og hans svoger, den milde og sagtomodige Rasmus Dinesen, Høve, som folketingskandidat.

Men valget faldt på Feldthusen, og det var godt det samme. Til rigsdagskandidat i de tider havde Dinesen blandt andet ikke den hårde hud, som var mere nødvendig end noget andet. Hin stolte sejrsmiddag den 25. april 1876 bar Feldthusen sejren hjem i Skelskør, til stor glæde, både i og udenfor kredsen. Ved vintervalget den 3. januar 1879 "på vore sorte brødre og søstre" faldt han som så mange andre gode venstremænd, deriblandt redaktør Tauber i Slagelse, men allerede ved det andet valg i sommeren 1881 fejrede Feldthusen igen, og han holdt den yderst vanskelige kreds til 1887.

Det var nu hans mening at sige Rigsdagen farvel, men en indtrængende opfordring fra Fakse, bragte ham til at stille sig der. Her faldt han som et af forhandlingspolitikkenes mange ofre i 1892. Herefter var han ikke at formå til oftere at stille sig. Men i 1898 slog han sig sammen med tidligere modstandere indenfor Venstre i Kredsen og fik P. Andersens valg ført igennem. Han trak det store læs ved denne lejlighed og var så glad ved sejren, som om det havde været hans egen.

Der var nemlig det ved Feldthusen, at han aldrig lagde stridigheder indenfor Venstre blivende værd. Dem, der i den foreliggende situation var hans meningsfæller, stod han sammen med, uanset hvad der tidligere havde skilt. I sin første rigsdagsperiode stod han Hørup nær. I den sidste var han en af foregangsmændene i forhandlingspolitikken, som førte til det storpolitiske forlig. Det var et meget større tab, end det kunne se ud til, for denne politiske fremtid, da han ikke blev valgt i 1892. Feldthusen havde nemlig en særegen styrke som forhandlingsmand i udvalg og ved private sammenkomster. Han gav ikke op for forhindringer, men blev ved.

Disse egenskaber kom ham og Amtet i høj grad til gode i de år, han var Amtsrådsmedlem. Men en tak organiseret Venstregruppe bag sig udrettede han en for alle sider påskønnet indflydelse, som gav gode resultater. De samme gode sider kom frem i de år, så længe han virkede der, samt da han var medlem af bestyrelsen for Slagelse Andelsslagteri.

Det, smertede Feldthusen mere end de fleste, da Bondestandens Sparrekasse blev sat på grund. Men med sin gamle ildhu tog han fat på dens genrejsning og havde den glæde, at det lykkedes. Han sad som bestyrelsens formand til han for et par år siden trak sig tilbage med alderens ret.

Det, han havde fået hos Kold, omsatte han i et frisindet syn på Kirke og Skole lige langt fra statsmagtens ledelse og fantasi.

Men han bar også i den grad en hjemmets mand, som regnede det legemlige arbejde for en velsignelse. Han og hans dygtige efterlevende hustru forstod at skabe et godt hjem, hvor de nærmeste opgaver ikke blev forsømt for samfundsopgaverne., begge fik hver deres.

Ja, der kunne være meget at sige endnu ved dette dødsfald. Lad os blot tilføje, at Feldthusen i mange år sad i bestyrelsen for nærværende blad, som han til sin død omfattede med særlig kærlighed. Med inderlig tak mindes bladets redaktør de mange politiske og andre gode samtaler i det lange tidsrum, hvor han har stået i forhold til den afdøde. Han mindes denne som en mand, der aldrig var bange for at vove sin trøje for en god sag, en mand som kunne tåle både ry og ræde i det offentlige liv, og ved siden heraf en barnlig natur der redede sit barnlige sind til det sidste gennem al kamp og strid, som her er vilkårene for den, som vil noget.

Feldthusen minde skal leve i minde iblandt os. Det skal være en påmindelse for den unge slægt om ikke at blive borte i sit eget, men arbejde trøstigt med alt, hvad der er til folkegavn. Feldthusen havde hele vinteren lidt af hjertekrampe. forrige mandag blev han tillige angrebet af influenza og måtte gå til sengs. Også alderdomssvagheden begyndte at gøre sig gældende. Efter at have ligget til sengs et par dage, indtrådte der en bedring i tilstanden, og i ugens sidste dage kunne Feldthusen være oppe i et par timer om dagen. I søndags ramtes han imidlertid af et tilbagefald og måtte atter gå til sengs, og nu gik det hurtigt ned ad bakke. I nat vågede hans datter og svigersøn hos ham. Lidt før klokken 2 var dødskampen begyndt, og få minutter senere døde han stille og roligt. Jordfæstelsen finder sted på tirsdag den 27. februar kl. 12.30 fra Høve Frimenighed.

Den 27. februar 1917: Feldthusens jordefærd

Skyet og tåget så det ud i morges, men en frisk forårsvind fejede i løbet af formiddagen himlen ren, og de flade marker omkring Høve lå ved middagstid badet i sol, der fik det brune muld til at dampe.

Fra nær og fjern strømmede folk til til fods, til vogns og med togene fra nord, syd og vest. Ved Dal-mose Station holdt en lang række køretøjer til at befordre de tilrejsende til Høve Frimenighed.

I forsamlingshuset ved siden af kirken var der dækket frokostborde, og samledes følget efterhånden som vognene kom.

Mange kendte mænd havde givet møde her for at vise gamle Feldthusen den sidste ære, eller som forstanderen Beck, Flakkebjerg, udtrykte sig i sin smukke varmtføjte afskedstale i Kirken, for at sige Feldthusen en sidste tak for det, han gennem mange år har været og virket. Der var den tidligere amtmand, kammerherre Grootholl, og de, der tilbage af Feldthusens gamle medarbejdere i Sorø Amtsråd, Den sjællandske Bondestands Sparekasses direktør Gyning og overretssagfører Amdrup og bestyrelsen med formanden, forhenværende folketingsmand Rasmus Nielsen i spidsen. Trafikminister Hassing-Jørgensen, greve Moltke, Nørager, adskillige rigsdagsmænd og repræsentanter for alle de institutioner og foreninger, som Feldthusen i sit lange virksomme liv har været knyttet til, og hvoraf mange tæller ham blandt sine stiftere. Af Feldthusens fjernere boede slægtninge så man blandt andre hans broder fra Fyn.

Klokken 12.30 samledes følget i den lille smalle frimenighedskirke, som Feldthusen selv havde været med til at bygge. Hver plads i kirken var besat, da Feldthusens kiste af slægt og de nærmeste venner bæres ind i kirken., hvor den stilledes foran koret og skjultes af et væld af signerede kranser.

Ovenpå kisten lå en stor sølvkrans fra Bondestandens Sparekasse.

Efter salmen "Du herre Krist" steg pastor Niels Dael op på prædikestolen og begyndte med at fremsige trosbekendelsen. Ovre i en vestjysk gård har jeg engang læst disse linier:

Vi bygger os borge og fæster,
skønt vi kun er fremmede gæster.

Hvem der har skrevet disse linier, ved vi ikke, men vi kender alle til den dybe modsætning, de rummer. Vi bygger borge, som om vi belavede os på en evighed her på jorden, og så er det hele dog så uendelig kort, kun en ringe stund selv for ham, som vi kaldte "gamle" Feldthusen.

Feldthusen har selv kendt denne modsætning i sit liv, og jeg lærte den at kende i ham, og som jeg har set modsætningsforholdet i ham, forstod jeg ham.

Han byggede sig borge og fæste. Det kendtes i hans hjem og hans mark, at han byggede, og det kendtes også i folkehuset. Det var med stor ihærdighed og dygtighed, at han deltog i folkestyret. Det kendtes i Tinget, i Amtsrådet og i Sparekassen, at han havde evne og vilje til at være med at bygge. Men om alt dette kan andre tale bedre end jeg.

Nej, det er om modsætningen i hans liv; det at der var øjeblikke i hans tilværelse, hvor alt dette knækkede over for ham, at jeg vil tale.. Det knækkede ikke over, fordi han så, at der var noget galt i hans gerning. Tværtimod. Hans interesse for og kærlighed til dette arbejde var frisk og usvækket til det sidste. Vi husker endnu, hvorledes han glædede sig over den nye grundlov.

Men det kunne ske for ham, at han forsøgte at tage denne borgerlige dygtighed med over i det åndelige liv, og så svigtede den undertiden. Men når det så gik i stykker for ham, når hans planer var faldet til jorden, så kunne han blive dette store dejlige barn, der i glæde bøjede sit hoved.

Jeg så dette træk hos ham flere gange. Første gang var dengang , jeg begyndte at komme her i Høve. Feldthusen var en af de ivrigste for at få mig til præst. Et øjeblik så det ud, som om det ikke kunne lade

sig gøre, og Feldthusen var ved at fortvivle. Men da Gud alligevel føjede det således, at det kunne ske, blev han så glad som et barn, så kunne han se, hvor galt det var ikke at være tålmodig. Selv om tålmodighedsprøven som dengang varer et helt år.

Næste gang, jeg mærkede modsætningsforholdet hos ham, var da vi begyndte arbejdet for Liselund (ved Slagelse). Feldthusen var meget imod det, fordi han frygtede, at det skulle slå menigheden i Høve i stykker. At jeg også blev præst i Havrebjerg (i 1904), kunne gå, mente han, at jeg også blev kaldt til Frederiksborg var værre, men at jeg nu også skulle passe en menighedsskole på Liselund, kunne han ikke tænke sig, og han stred imod af alle kræfter.

Og så fik vi et af de vidunderligste møder, vi nogensinde har haft her nede i Høve, da sagen endelig var gået i orden (i 1908). Sidst af alle rejste Feldthusen sig under mødet. Nu har jeg stridt for, at vi kunne beholde Dael her nede, sagde han, men det lykkedes ikke, og nu vil jeg ønske lykke og velsignelse over menighedsskolen.

Det er det største af alt på den måde, at kunne glemme sig selv og sit eget og helt gå op i den store fælles opgave.

Aldrig glemmer jeg den sidste gang, vi gik til alters sammen. Atter den gang var han det vidunderlige barn.

Igennem ham tror jeg at have fået forståelsen af Herrens ord: Salige er de fattige i ånden, thi Himmeriges rige er deres. Salig er de der indser, hvor småt alt jordisk er i sammenligning med det evige.

Det vil jeg takke Feldthusen for, at han har vist mig, at det gang på gang kunne glippe for ham, og han så alligevel hver gang kunne bøje sig og takke og blive dette vidunderlige barn. Det får han Tak for, og det får Gud have Tak for.

Amen i Jesu navn.

Efter salmen "Tænk, når engang den tåge er forsvunden" bragte sognepræsten i Høve, pastor Lerche, Feldthusen en smuk afskedshilsen fra Høve By og Sogn:

Det er en sidste hilsen fra Høve By, hvor Feldthusen levede og virkede i over et halvt århundrede, jeg som den ældste af hans bysbørn vil bringe ham. Gennem årene kan jeg til at se på ham og hans gerning med den største sympati.

Han var en lykkelig mand, så vidt som det er en stor menneskelig lykke at leve et langt og indholdsrigt liv, at have fået gode evner og fået lov til at bruge dem til samfundsgavn. Hans gerning kender andre bedre end jeg, men om Høveemanden Johannes Feldthusen vil jeg sige nogle ord. Han var vor ældste, vor patriark, med værdighed og autoritet. Han var jo blevet den vidt kendte, den ansete og hædrede mand, men al denne hærder ikke ham ikke til hovedet. Han blev ved at være den samme jævne mand, han altid havde været, og det var en af de sider ved ham, vi holdt af her i Høve. Og han, der jo så ofte blev kaldt bort fra hjemmet, var en hjemmets mand i ordets dybeste og bedste betydning. Han elskede sit hjem og længtes altid tilbage dertil. Han var den kærligste ægtefælles og fader og den bedste husbond. Jeg har hørt det samstemmende vidnesbyrd derom fra dem, der har tjent i hans gård, at det var et sted, hvor der var godt at være. Sådanne hjem er det, vi trænger til her i landet.

Ære være Johannes Feldthusens minde. Amen.

Alt står i Guds faderhånd.

Derefter talte forstander Beck, Flakkebjerg: Det ville have været mig en stor sorg, om jeg ikke havde kunne få lov til at bringe en sidste tak til min gamle ven og velgører. Min adkomst dertil er vel ikke stor, da jeg kun har kendt i det sidste af hans otte årtier. Det var det sidste årti men også i det fik han lejlighed til at give udtryk for sin rige og varme tro på genrejsningen, noget af hans sjæls bedste eje.

Det arbejde, der knyttede os sammen, er jo kun en sten mod den store bygning, han fik genrejst, og som står som et varigt mindesmærke for hans liv her på Sjælland. Det var den samme genrejsningens tro, der bar det, som også jeg fik at se. Han satte godt mod ondt. Han var en bygmester, men han byggede med levende sten, og det vil kendes og huskes.

Herren siger: "Værer derfor snilde som slanger og enfoldige som duer".

I den, der tager det ord som ledetråd, kan let komme noget delt.

Et vanskeligt og farligt ord er det, men alligevel et ord af Vorherres egen mund. Det er ejendommeligt at se, at medens vor tid kun er tilbøjelig til at ville indrømme den, der først sagde disse ord:

"Fromheden, Enfoldigheden og Gudhengivenheden", så var det ganske omvendt i hans egen tid. Da sendte præsterne de bedste hoveder ud for at bøje ham, og de vendte bøjet tilbage.

Et farligt ord er det at anvende om en enkelt mand, fordi snedighedens gerninger er åbenbare, medens fromheden er skjult. Og mennesker ses med pariøjne, som kun får set snedigheden, men ikke set, hvad mennesket led og stred.

Snild og tankeklar var Feldthusen, ikke en gold og højtstående tankeklarhed, der var beskæftiget med at løse de højeste problemer, men en tankeklarhed, der holdt sig til jorden, var hans eje. Snildheden var bygget på den udstrakte menneskekundskab, han gennem årene erhvervede sig. Han kendte grænserne, udenfor hvilke det ikke kan nytte at sætte målene. Han havde blik for det umulige, men indenfor dets grænser kunne han se de friske veje. Livets veje, og dem fulgte han, selv om det skulle gælde en dyst for det, som var ham kært.

Om fromheden skal jeg ikke tale. Ingen kender fromheden uden den, som ejer den, og ingen kan mindre end han tale om den. Fromheden er netop det at glemme sig selv i ønsket om at komme nærmere til Gud.

Men så vist som fromheden er det stærkeste i livet, så skal den også nok kendes. Den åbenbares i trofasthed.

For mig og mange af dem, der er samlede her for at bringe Johannes Feldthusen en sidste tak, er det en hjælp at mindes hans trofasthed med dem, han kendte, mod sine medkæmpere, sin jord, sit hjem, sin slægt og sin stand.

Muligt at det kan siges, at han blev ensidig, men det var en ensidighed, der førte ham til dybden og skænkede han et frisind, der ikke er almindeligt.

Hans trofasthed havde jordbundens solide præg. Han agtede kun, hvad der var ægte, men følte han ægtheden, var han god at have til ven og svær at have til modstander.

Trofast mod mennesker og trofast mod sin tro, som havde formet sig for ham under indtrykket af Birkedals forkyndelse.

Tvivl har ikke spredt hans kraft. Fast stod han i det, der var bleven hans ungdoms tro, glædende sig ved livet, og hvad dets var.

Historien viser, at det er svært mål at nå: at blive snilde som slanger og fromme som duer.

Når Feldthusen nåede så vidt, som han gjorde, var det, fordi han grundede på dette ord og søgte at forene dets dobbelthed i sin sjæl. Gud hjælpe os til at tage lære af ham, at arbejde os frem i den snildhed, der er rensed ved den levende Guds ånd. Amen.

Efter at man havde sunget "Altid frejdig når du går", takkede Feldthusens svigersøn, Peter Petersen, Krosgård, på familiens vegne for den store deltagelse.

Pastor Dael lyste velsignelsen, og mens man sang "Nærmere Gud til dig", blev kisten båret af bestyrelsen for Bondestandens Sparekasse til graven, hvor pastor Dael forrettede jordpåkastelsen og bad en bøn.

Den 12. maj 1920: Anne Feldthusens død

Efter nogen tids sygdom er Johannes Feldthusens enke, Anne Feldthusen, i aftes afgang ved døden, 78 år gammel, i hjemmet i Høve.

Afdøde var datter af den kendte fynske amtsrådsmedlem Niels Hansen og søster til Rasmus Dinesens enke og H. P. Nielsen, Oure.. Hun var en ualmindelig dygtig og brav kone og Feldthusen, der havde så meget at tage vare på udenfor hjemmet, en umådelig god hustru, der både kunne passe huset og tage sig af gårdens drift. Alle de mange, der i tidens løb er kommet i det gæstfri hjem på Høve Mark, vil bevare hende i et venligt minde.

Trods alderen bevarede hun sin virkelyst næsten usvækket, til sygdommen ramte hende.

Begravelsen foregår på tirsdag den 18. maj 1920 kl. 13 fra Høve Frimenighed.

Efterskrift

Når Johannes Feldthusen talte om den almindelige valgret, talte han sandsynligvis om valgretten fra Grundloven fra 1849. I paragraf 35 blev det bestemt, at valgret til Folketinget har enhver uberygtet mand, som har indfødsret, når han har fyldt sit 30. år, medmindre han:

- a. uden at have egen husstand står i privat tjenesteforhold;
- b. nyder eller har nydt understøttelse af fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt;

c. er ude af rådigheden over sit bo;

d. ikke har haft fast bopæl i et år i den valgkreds eller den stad, hvori han opholder sig på den tid, valget foregår.

Valgene forgik som valg i enkeltmandskredse.

Ved ændringen af valgloven i 1915 fik kvinderne valgret og valgene til Folketinget blev opgjort efter forholdstalsvalg.

Anne Feldthusen kan muligvis have stemt ved valget i den 22. april 1918.